

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

วิลาวัลย์ ขำนิล

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2567

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

วิลาวัลย์ ขำนิล

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติการค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เสนอโดย นางสาววิลาวัลย์ ขำนิล เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล)

วันที่ 11 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2568

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาทร ทรัพย์รวงทอง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ภัสสร เลาสวัสดิกุล)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สรรัชช์ ชูชีพ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิกุล อาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ
ชื่อนักศึกษา	วิลาวัลย์ ขำนิล
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา	2568

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาระดับของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี และ 2) เปรียบเทียบระดับของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เมื่อจำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 298 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.98 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เมื่อจำแนกตาม เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมุ่งศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์ ความกรุณา ความใส่ใจ และความช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.ภัสสกร เลาสวัสดิกุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก การค้นคว้าอิสระ และ อาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้ คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำและข้อคิดต่างๆ ตลอดจน ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการวิจัยอย่างดียิ่ง ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญซึ่ง ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ชูชาติ พยอม ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมชัย หาญกล้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิดา เนื่องพะยอม อาจารย์ ดร.ธัญนันท์ ทองบุญตา และ ดร.ตรีพล โฉมไสว ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยและขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบเค้าโครงการค้นคว้าอิสระทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง ประธานสอบการค้นคว้า อิสระ และรองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ชูชาติ พยอม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิการสอบการค้นคว้า อิสระ ที่ได้ให้คำแนะนำเพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะใน การค้นคว้าอิสระจนเสร็จสมบูรณ์ และผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยและให้ความร่วมมือของ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าของตำรา เอกสาร งานวิจัยทุกเล่ม ที่ได้นำมาอ้างอิง

ขอขอบพระคุณ นางฉันทนา ขำนิล นายสมชายขำนิล มารดาและบิดาของผู้วิจัย ที่สนับสนุนให้การดำเนินชีวิตมีความเจริญก้าวหน้า และขอขอบคุณ นางมาลัย สร้อยระย้า นายสมชัย รุกขชาติ คุณตาและคุณยายของผู้วิจัยที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์จากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ นางสาวมัทติกา รุกขชาติ นางสาวผู้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจและคาดหวังให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษาระดับ มหาบัณฑิต

วิลาวัลย์ ขำนิล

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	9
ความหมายของบทบาท.....	10
ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท.....	11
ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา.....	12
ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา.....	14
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา.....	16
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	20
ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	20
ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	23
แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	26
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	27
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	35
ด้านการคัดกรองนักเรียน.....	37
ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน.....	39
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา.....	40
ด้านการส่งต่อนักเรียน.....	42
บริบทของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี.....	43

	หน้า
บทที่ 2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
งานวิจัยในประเทศ.....	47
งานวิจัยต่างประเทศ.....	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย.....	66
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	67
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล.....	68
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	88
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	88
สมมติฐานการวิจัย.....	88
วิธีดำเนินการวิจัย.....	88
สรุปผล.....	90
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม.....	102

	หน้า
ภาคผนวก.....	112
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่องานวิจัย.....	113
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ.....	120
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ.....	122
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (try out) เครื่องมือ ในการวิจัย.....	128
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย.....	130
ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	135

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	วิธีการและเครื่องมือของกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	30
ตาราง 2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี.....	66
ตาราง 3	จำนวนและร้อยละจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	75
ตาราง 4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี.....	76
ตาราง 5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	77
ตาราง 6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการคัดกรองนักเรียน.....	78
ตาราง 7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน.....	80
ตาราง 8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา..	81
ตาราง 9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการส่งต่อนักเรียน.....	82
ตาราง 10	การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีจำแนกตามเพศ.....	84

	หน้า
ตาราง 11	การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามสถานภาพ..... 85
ตาราง 12	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน..... 85
ตาราง 13	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา..... 86

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ภาพ 2 กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	28
ภาพ 3 ระบบ Student Care Solution.....	46

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมีความต้องการที่จะพัฒนาและแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยเป็นอย่างมากในช่วงของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีที่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศชาติ จากการประเมินภาพรวมของบริษัทและสถานะของทุนทางสังคมของประเทศไทยบ่งชี้ให้เห็นแล้วว่าประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างเพื่อมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรมเพื่อให้คนไทยทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงประโยชน์และสวัสดิการทางสังคมและมีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามศักยภาพเพื่อแก้ไขปัญหาทางการศึกษาและการพัฒนาอาชีพที่มีคุณค่าแก่เด็กและเยาวชนพร้อมทั้งพัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบเพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตให้ทุกคนในสังคมได้รับความคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสมพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, หน้า 12) จากแผนแม่บทการพัฒนาศักยภาพคนไทยตามช่วงวัย พ.ศ. 2561-2579 กล่าวว่า ภาพรวมจากสถิติข้อมูลทางการศึกษาที่ผ่านมาในอดีตพบว่ามีสาเหตุที่ออกจากกลางคัน ได้แก่ ฐานะยากจน มีปัญหาครอบครัว สมรสแล้ว มีปัญหาในการปรับตัว ต้องคดีถูกจับ เจ็บป่วย/อุบัติเหตุ อพยพตามผู้ปกครองหาเลี้ยงครอบครัว และกรณีอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักที่ทำให้ต้องลาออกจากกลางคันไม่ใช่เรื่องฐานะยากจน แต่เป็นเรื่องที่ต้องย้ายตามผู้ปกครอง (บางส่วนไม่ได้หยุดเรียน แต่ย้ายที่เรียน) แม้ว่าปัจจุบันปัญหาการออกจากการเรียนกลางคันจะลดลงอย่างมาก แต่จากสถิติดูแลนักเรียนที่ออกจากกลางคัน พบว่าในแต่ละปีมีเด็กกว่า 5 แสนคน หลุดออกจากระบบโรงเรียนและมีอัตราสะสมในรอบ 10 ปี ทำให้มีจำนวนมาก ถึง 5 ล้านคน ซึ่งสาเหตุหลักที่ทำให้เด็กไทยเหล่านี้ไม่ได้รับการศึกษาคือความยากจน นอกจากนี้ ที่ผ่านมายังข้อจำกัดด้านการเข้าถึงและการขาดความเท่าเทียม และปัญหาเด็กหลุดออกจาก ระบบการศึกษาก็เป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะนอกจากจะส่งผลต่อเนื่องถึงปัญหาสังคมแล้ว ยังทำให้เสียโอกาสการพัฒนาประเทศ เทียบเท่ากับเกิดความสูญเสียเศรษฐกิจและสังคม เรื่องการเข้าถึงการศึกษายังคงมีความท้าทายที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้เด็กทุกคนมีโอกาสได้เข้าเรียนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเด็กด้อยโอกาส ได้แก่ เด็กในกลุ่มชาติพันธุ์ เด็กที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล เด็กพิการ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเชื้อไวรัสเอชไอวี เด็กผู้ลี้ภัย เด็กไร้สัญชาติ และเด็กผู้อพยพ กลุ่มชายขอบและกลุ่มต่างๆ ที่ถูกกีดกันได้รับการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, หน้า 3-54)

นอกจากปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแล้วยังมีปัจจัยในด้านความรุนแรงที่ส่งผลให้นักเรียนเกิดปัญหาในการเรียนหรือการใช้ชีวิตจากรายงานการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 รอบ 6 เดือน (ต.ค. 66 – มี.ค. 67) มีจำนวน 1,296 ราย และมีปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กคือปัญหายาเสพติด และการเกิดบันดัลโทสะ ส่งผลให้เกิดการทำร้ายร่างกาย ดุด่า ทุกลูก ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นว่าเราจำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบการคุ้มครองเด็กในประเทศไทยโดย พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่ออกมา 21 ปีแล้วนั้นอาจจะไม่สามารถป้องกันและรับมือกับความท้าทายหรือความเสี่ยงใหม่ที่อุบัติขึ้นมาใหม่กับเด็กและเยาวชนในปัจจุบันได้ เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ งานวิจัยประสิทธิผลกลไกการคุ้มครองเด็ก พบว่า บุคลากรในระบบคุ้มครองเด็กยังขาดความเข้าใจ รวมทั้งยังขาดทักษะและเครื่องมือในการปฏิบัติงาน เช่น ฐานข้อมูลสถานการณ์เด็กในพื้นที่จึงส่งผลให้กระบวนการคุ้มครองเด็กยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2567, ย่อหน้า 2)

จากรายงานผู้ป่วยที่มารับบริการด้านจิตเวชข้อมูลจากคลังข้อมูลการแพทย์และสุขภาพกระทรวงสาธารณสุข (HDC) ประจำปีงบประมาณ 2566 ปรากฏว่ามีเยาวชนในจังหวัดลพบุรีที่มีอายุอยู่ในระหว่าง 11-25 ปี เข้ารับการรักษาด้วยโรคทางจิตเป็นจำนวนมากถึง 32,434 ราย โดยจำแนกเป็น โรคซึมเศร้า 4,784 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.74 โรควิตกกังวล 4,695 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.74 ติดแอลกอฮอล์และสารเสพติด รวม 4,737 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.60 และกรณีตั้งใจฆ่าตัวตายหรือทำร้ายตนเอง จำนวน 615 คน คิดเป็นร้อยละ 1.89 (กรมสุขภาพจิต, 2567, ย่อหน้า 2) ในขณะที่สถิติความรุนแรงมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นดังนั้นโรงเรียนต้องเป็นสถานที่แห่งความหวังและโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้และพัฒนาทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตได้อย่างปลอดภัย ในฐานะผู้มีหน้าที่คุ้มครองสิทธิตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ครูและผู้อำนวยการโรงเรียนต้องทำหน้าที่รับฟังเสียงเด็กทุกคนในห้องเรียนและปกป้องเขาจากความรุนแรงทุกรูปแบบ เรามาร่วมกันส่งเสริมการสร้างวินัยเชิงบวกแทนการลงโทษและก้าวเข้าสู่ช่วงเวลาแห่งการเคลื่อนไหวนำโดยเยาวชนซึ่งเป็นโอกาสให้เน้นย้ำการเรียนรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองอย่างสันติและสร้างสรรค์แก่เด็กและพลเมืองยุคปัจจุบันผู้ซึ่งมีทั้งสิทธิและหน้าที่องค์การยูนิเซฟทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านการศึกษาจากภาครัฐและกลุ่มนักเรียนเพื่อทำให้โรงเรียนทุกแห่งปลอดภัยและเป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างให้นักเรียนได้แสดงมุมมองและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยเคารพซึ่งกันและกันตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ เราร่วมมือกับกระทรวงฯ เพื่อเสริมสร้างกลไกป้องกัน รายงาน และจัดการกับความรุนแรงในโรงเรียนและช่วยสนับสนุนศูนย์ปกป้องและช่วยเหลือเด็กที่เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศ (องค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย, 2565, ย่อหน้า 2)

สถานศึกษาจึงเป็นสถานที่สำคัญที่นักเรียนมีความใกล้ชิดมากรองมาจากสถาบันครอบครัว ผู้ปกครองทุกท่านต่างให้การยอมรับและคาดหวังที่จะได้รับความรู้ ได้รับการอบรมสั่งสอน รวมถึงได้รับการดูแลเอาใจใส่ในตัวบุตรหลานทุกท่าน สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์อันสูงสุดของผู้เรียนเป็นหลัก จึงต้องจัดการเรียนให้นักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย อีกทั้งต้องจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์รวมทั้งสอนให้นักเรียนมีทักษะชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 มาตรา 26 โดยให้โรงเรียนมีการประเมินนักเรียนรวมถึงให้มีการพิจารณาจากการพัฒนาตนเองของนักเรียนด้านพฤติกรรมและจากการสังเกตพฤติกรรม สังเกตการณ์ เรียนรู้ หรือสังเกตการร่วมกิจกรรมของนักเรียน อีกทั้งให้มีการทดสอบควบคู่ไปกับการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับชั้น นอกจากนี้ คุณครูต้องบูรณาการเนื้อหาความรู้และพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีความพร้อมแบบองค์รวม โดยการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนด้วยการใช้กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนนักเรียน โดยสามารถนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม นักเรียนทุกคนจำเป็นต้องได้รับการปกป้อง ค้ำครอง และดูแล โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

ดังนั้นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และเป็นคนไทยยุคใหม่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนมีจิตสาธารณะเพื่อสังคมนอกจากนี้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษายังเป็นอีกหนึ่งกระบวนการของสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือในการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้การสนับสนุนในการดำเนินการ อีกทั้งยังต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, หน้า 1)

จึงทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมากจึงปรากฏเป็นกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่ในกลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีความปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ และกลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2566ก, หน้า 6) เพื่อสนองกลยุทธ์ดังกล่าว ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จึงจัดให้มีโครงการส่งเสริมพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2566ข, หน้า 77) ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าหน้าที่ของสถานศึกษา

หรือโรงเรียนในสังกัด ต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมพฤติกรรม หรือนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนายิ่งขึ้นขณะเดียวกันก็ป้องกันและแก้ไขปัญหาสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไปดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

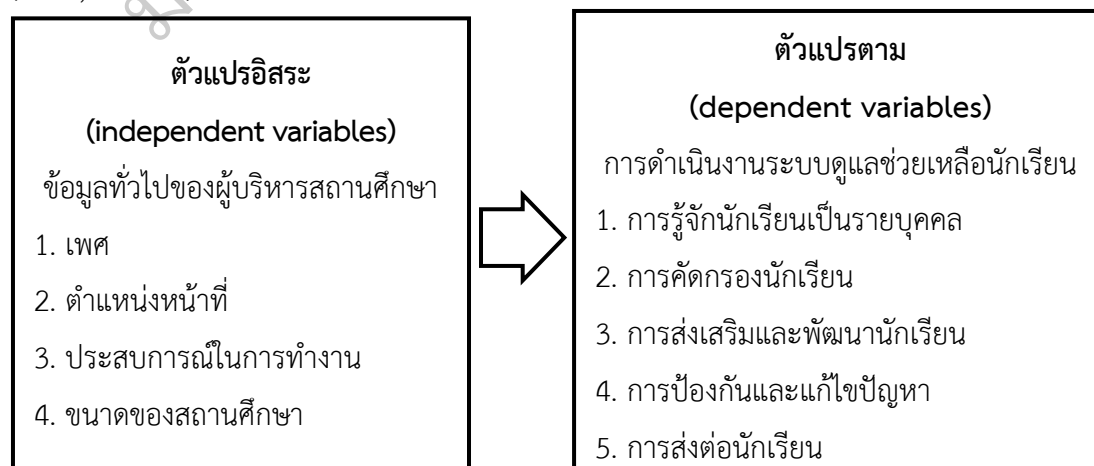
1. เพื่อศึกษาระดับของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีเมื่อจำแนกตามเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2559, หน้า 14) ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน 63 คนและครูจำนวน 1,091 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2567, ย่อหน้า 2) ปีการศึกษา 2567

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนแน่นอน (finite population) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่างจึงใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือมีความคลาดเคลื่อน 0.05 (Yamane, 1973, p.1089) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 แต่เนื่องจากผู้บริหารมีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง 15:85 โดยเป็นผู้บริหารร้อยละ 15 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 45 คน และครูร้อยละ 85 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้จำนวน 253 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ประกอบด้วยตัวแปร 5 ด้าน ดังนี้

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 ตำแหน่งหน้าที่

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครู

2.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปี

2.1.4 ขนาดของสถานศึกษา

- 1) ขนาดเล็กและขนาดกลาง (ต่ำกว่า 719 คน)
- 2) ขนาดใหญ่ (720 – 1,679คน)
- 3) ขนาดใหญ่พิเศษ (1,680 คนขึ้นไป)

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีซึ่งครอบคลุมภารกิจหน้าที่ตามองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ของการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2559, หน้า 14)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีซึ่งครอบคลุมภารกิจหน้าที่ตามองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ของการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2559, หน้า 14)

3.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

3.2 การคัดกรองนักเรียน

3.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

3.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา

3.5 การส่งต่อนักเรียน

4. ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ในช่วงระยะเวลาปีการศึกษา 2567

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. หน่วยงานในระดับนโยบาย ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวปฏิบัติ รายการที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและให้ความสำคัญในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. หน่วยงานในระดับปฏิบัติ ได้แก่ สถานศึกษาที่จะได้รับประโยชน์จากการวิจัย โดยผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครูได้มีแนวทางในการดำเนินงานและสามารถนำไปปฏิบัติได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การกระทำของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกตามหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบ ซึ่งการแสดงออกนั้นถูกกำหนดโดยความคาดหวังของสังคม

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ผู้บริหารมีการส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี อย่างมีขั้นตอน ซึ่งรวมถึงการส่งเสริม การป้องกัน การแก้ปัญหา พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีคุณครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียนตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนรายบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนและแผนปฏิบัติงานในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงกระบวนการรวบรวมข้อมูลให้แก่ครูที่ปรึกษา และการจัดทำปฏิทิน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนด้านงบประมาณจัดหาสื่อและเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลในด้านสุขภาพ สารเสพติด ด้านการเรียน และด้านพฤติกรรม ตลอดจนส่งเสริมให้หน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และกำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. การคัดกรองนักเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียน ส่งเสริมการให้ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาในการแบ่งกลุ่มนักเรียน และให้ครูที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อจำแนกนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา สนับสนุนให้มีระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศในการแบ่งกลุ่มนักเรียนและมีระบบการกำกับติดตามรายงานผลผลการปฏิบัติงาน

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมโฮมรูม มีการประชุมชี้แจงแนว

ปฏิบัติการให้ความรู้กับครูที่ปรึกษา ส่งเสริมให้สร้างความตระหนักให้กับนักเรียนให้เกิดความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมโฮมรูม ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดทำปฏิทินการอบรมนักเรียน รายสัปดาห์ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลาย สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษา ดำเนินการประเมินผลและรายงานผลการจัดกิจกรรมโฮมรูม ส่งเสริมให้มีการประชุมผู้ปกครอง ประจำปี และรายงานผลการดำเนินการ ส่งเสริมให้มีการกำกับติดตาม การปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือกับนักเรียน มีการประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติการ ในการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้รับการอบรมเพื่อ พัฒนาทักษะการให้คำปรึกษาและจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อเป็นคณะกรรมการในการช่วยเหลือนักเรียน และจัดเก็บข้อมูลการให้ คำปรึกษา ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียน รายงานผลและกำกับติดตามผลการปฏิบัติงาน

5. การส่งต่อนักเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วม ในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียน มีการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาเพื่อให้เข้าใจ แนวปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียน ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลการให้ความช่วยเหลือนักเรียนก่อน ส่งต่อ ส่งเสริมให้มีการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาจัดการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงสร้าง ความเข้าใจการส่งต่อนักเรียนไปขอความช่วยเหลือจากภายนอก ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษารายงานผล การให้ความช่วยเหลือนักเรียน การวิเคราะห์ปัญหาและรายงานผลการปฏิบัติงาน มีการกำกับติดตาม การปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี หมายถึง หน่วยงานที่อยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีหน้าที่กำกับ ดูแลโรงเรียนที่ จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี จำนวน 25 แห่ง

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานศึกษา ทั้ง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ครู หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งครูที่ดูแลงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครู ที่ปรึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
  - 1.1 ความหมายของบทบาท
  - 1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
  - 1.3 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
  - 1.4 ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา
  - 1.5 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.1 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.2 ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
  - 3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน
  - 3.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
  - 3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
  - 3.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน
4. บริบทของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการบริหารงาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้ทั้งเชิงทฤษฎี เชิงทักษะ บทบาท

หน้าที่ คุณธรรมจริยธรรมและประสบการณ์ทำงานทางการบริหารยุคใหม่ เพื่อนำพาให้สถานศึกษาเป็นความสำเร็จ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันและทันสมัย รวมถึงมีความเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพ อีกทั้งยังต้องใช้กลยุทธ์และบทบาทการบริหารในระดับสูงจึงจะสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ เพราะองค์กรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหาร ที่จะตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษามีดังนี้

1. ความหมายของบทบาท

คำว่า บทบาท (role) ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

ศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2558, ย่อหน้า) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึงภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานของบุคคลแต่ละบุคคล มีสถานภาพหรือตำแหน่งอย่างไรต้องรับผิดชอบตามตำแหน่งหรือสถานภาพนั้นๆ ไม่ว่าจะได้มาโดยกำเนิด โดยการกระทำ หรือโดยการแต่งตั้งก็ตาม

อมรรัตน์ เรื่องสกุลพัฒนา (2559, หน้า 11) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทเป็นเหมือนเครื่องมือในการประสานมนุษย์ให้รวมตัวกันในสังคม มีการสร้างกฎเกณฑ์ที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจ มีการปรับทัศนคติ รวมถึงพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม อีกทั้งยังลดช่องว่างระหว่างสังคมเข้าด้วยกัน

นฤมล อรุโณทัย (2561, หน้า 13) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือหน้าที่ที่บุคคลกระทำตามที่สังคมหรือองค์กรคาดหวังให้แสดงออก ซึ่งมีความสอดคล้องกับสถานภาพหรือหน้าที่ที่บุคคลนั้นดำรงอยู่ในระบบงาน

พจนานุกรมนักเรียนฉบับเฉลิมพระเกียรติ (2563, หน้า 200) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง การทำตามบท

อภิรัตน์ ช่างเกวียน (2564, หน้า 17) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่แสดงออกมาในการปฏิบัติงานของบุคคลตามสถานภาพต่างๆ โดยผสมผสานระหว่างความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความต้องการของตน ร่วมกับความรับผิดชอบที่กำหนดให้ปฏิบัติจริงในตำแหน่งนั้นๆ

จิราภรณ์ คงสุวรรณ (2565, หน้า 15) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทหมายถึง พฤติกรรมในการแสดงออกมาของแต่ละบุคคล ซึ่งการแสดงออกของบทบาทนั้นมักขึ้นอยู่กับความคาดหวังของคนในองค์กรและตำแหน่งที่ตนได้รับ โดยจะต้องผสมผสานกันระหว่างความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและตามความต้องการของตนด้วย การแสดงออกของผู้ดำรงตำแหน่งจึงต้องมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบมาเป็นตัวกำหนดคู่กันด้วย

สุรัตน์ จันทโซ (2566, หน้า 14) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ โดยมักจะแสดงพฤติกรรมตามสถานภาพหรือตำแหน่งที่ได้รับ และเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่ง ตามอำนาจหน้าที่ ตามความคาดหวังของคนในองค์กร ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจที่เป็นอยู่

แมคโดนัลด์, และสเซลเลนเบิร์ก (McDonald, & Schellenberg, 1971, p.3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับพฤติกรรมที่สมาชิกในสังคมคาดหวังให้บุคคลนั้นปฏิบัติ

กู๊ด (Good, 1973, p.502) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคลภายในกลุ่มที่กำหนด พฤติกรรมของหน้าที่ที่คาดหวัง หรือหน้าที่ที่บุคคลต้องกระทำให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ภายในสภาพแวดล้อมที่ทางสังคมกำหนด

มิเชล (Michael, 1988, p.150) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นไปตามความคาดหวัง ผู้ที่ครองตำแหน่งในกลุ่มหรือภายในองค์กรที่จำเป็นต้องแสดงหรือต้องปฏิบัติ

ฮอก (Hoog, 1998, p.150) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท หมายถึง รูปแบบหรือพฤติกรรมที่บุคคลคาดหวังว่าผู้ที่ครองตำแหน่งนั้นๆ จะต้องปฏิบัติหรือแสดงออกมา

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานตามสถานภาพที่ตนเองได้รับ โดยมีการผสมผสานไปด้วยความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ ตามความต้องการของตนเอง ร่วมกับความรับผิดชอบที่มีการกำหนดให้ต้องปฏิบัติในตำแหน่งนั้นๆ

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

นิตย ประจงแต่ง (2564, หน้า 9) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาท และได้อธิบายแบบสรุปในแต่ละทฤษฎีไว้ ดังนี้

ทฤษฎีบทบาทของ ราล์ฟ ลินตัน (Linton, 1936) ได้กล่าวไว้ว่า ตำแหน่ง หรือสถานภาพ เป็นตัวกำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นคุณครูก็ต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์

ทฤษฎีของพาร์สันส์ (Parsons, 1964) ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องมีการเพิ่มเติมบทบาทพิเศษของแต่ละคนเข้าไปเพื่อเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ เช่น คนที่มีเพื่อนมากจำเป็นต้องแสดงบทบาทที่มากยิ่งขึ้น

ทฤษฎีของบทบาทเมอร์ดัน (Merton, 1968) ได้กล่าวไว้ว่า คนแต่ละคนต้องมีตำแหน่งหรือบทบาทที่ควบคู่กันไปอย่างมีความแตกต่างและไม่เหมือนกัน โดยที่บทบาทจะมีมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับทักษะของสังคมที่อยู่จนลักษณะของบุคคล

ทฤษฎีบทบาทของกู๊ด (Good, 1973) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาท คือ แนวทางแบบแผนของพฤติกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของบุคคลแต่ละบุคคลโดยที่บทบาทดังกล่าวต้องเป็นไปตามข้อตกลงที่มีต่อสังคมนั้นๆ

ทฤษฎีบทบาทของโฮมันน์ (Homan, 1991) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลจะสามารถเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งหรือหน้าที่เสมอ เช่น การแสดงบทบาทสอนหนังสือเนื่องจากได้รับหน้าที่ทางสังคมให้เป็นครู แต่ อีกวันต้องรับบทบาทหน้าที่เป็นนักเรียนก็ต้องทำหน้าที่เรียน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ทฤษฎีบทบาท หมายถึง การแสดงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนของแต่ละคนโดยจะมีตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ ได้แก่ ตำแหน่งหรือสถานภาพที่เราได้รับของแต่ละบุคคล หากมีตำแหน่งหรือสถานภาพที่เปลี่ยนไป บทบาทของเราก็จะเปลี่ยนตามไปด้วย ยิ่งถ้าหากเราเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคมมาก บทบาทของเราก็มักจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้น บทบาทหรือสถานภาพและหน้าที่ความรับผิดชอบจึงจะต้องมีความคู่กันไปและยังสามารถปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

3. ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ถวิล อรัญเวศ (2560, หน้า 5) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ อีกทั้งยังมีทักษะในการบริหารจัดการองค์กร สถานศึกษา หรือหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังมีทักษะในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวิธีการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีความสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้เกิดประสิทธิผล ด้วยการใช้ศาสตร์และศิลป์ควบคู่กับยุทธศาสตร์ หรือ หลักการต่างๆ ในการบริหารงานอย่างสูงสุด

บวร เทศารินทร์ (2560, ย่อหน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง หัวหน้าของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือว่าเป็นกุญแจสำคัญแห่งความสำเร็จ เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้ว ยังเป็นจุดเชื่อมโยงของนโยบายของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด เป็นที่แน่นอนว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้นำครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชนให้สามารถร่วมส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

พุลศรี จันทร์ผ่อง (2561, หน้า 10) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรทางวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งภาครัฐและเอกชน มีหน้าที่ในการดำเนินงานและกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน การวางแผน การกำกับติดตาม รวมถึงการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ลานนา รังงาม (2563, หน้า 10) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรที่ดำรงตำแหน่งสูงสุดในสถานศึกษา โดยมีหน้าที่จัดการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนดไว้ รวมไปถึงการรับผิดชอบต่องานของสถานศึกษา โดยต้องใช้ความรู้ ความสามารถ

ในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ศรัญญา โนนคู่เขตโขง (2563, หน้า 15) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรทางวิชาชีพ ที่ทำหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา โดยกำกับ ควบคุมดูแล รวมถึงให้บริการ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงาน โดยอาศัยความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการบริหารงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและภารกิจของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

กอร์ดัน (Gorton, 1983, p.210) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ตำแหน่งที่เป็นผู้บริหารในหน่วยงานทางการศึกษา โดยมีงานเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน การควบคุมดูแล และการนิเทศงาน ตลอดจนการกำกับและติดตามประเมินผลทั้งด้านวิชาการ ด้านการปกครอง ธุรการหรือการบริหารงานทั่วไป รวมถึงความสัมพันธ์กับชุมชนและปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ยुकล์ (Yukl, 1998, p.132) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีพลังอำนาจ และเป็นบุคคลที่พลังในการขับเคลื่อนเพื่อชัยชนะ รวมถึงมีอิทธิพลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตของบุคลากรในสถานศึกษาอยู่เสมอ

คอนเจอร์ (Conger, 1999, p.132) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงการกระทำของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผู้นำที่ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเกิดการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกภายในองค์กร ให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

เทเลอร์ (Taylor, 2005, p.146) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ รวมถึงมีลักษณะเฉพาะตัวและมีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่เหมาะสม บริหารงานโดยการใช้ทรัพยากรที่มีผลลัพธ์ของงานเป็นที่ยอมรับและเคารพของเพื่อนร่วมวิชาชีพและสังคม

บาร์เนส (Barnes, 2011, p.43) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการชักจูงให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติตามได้ด้วยความเต็มใจ

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ตำแหน่งที่เป็นผู้บริหารในหน่วยงานทางการศึกษา โดยมีงานเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน การควบคุมดูแล และการนิเทศงาน ตลอดจนการกำกับและติดตามประเมินผลทั้งด้านวิชาการ ด้านการปกครอง ธุรการหรือการบริหารงานทั่วไป รวมถึงความสัมพันธ์กับชุมชนและปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และยังเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เพื่อพัฒนาให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

4. ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548, หน้า 8) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คือ เป็นผู้ที่ปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาบุคลากร ผู้เรียนและชุมชน มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ และพัฒนางานแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติงานได้และเกิดผลจริง พัฒนาการชั้นนวัตกรรม การบริหารงานจนเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาอย่างเป็นระบบ ปฏิบัติตนได้อย่างเป็นแบบอย่างที่ดี ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาเป็นผู้นำและสร้างผู้นำ สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

สุภาพร ยมสาร (2558, หน้า 14-15) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คือ มีความสำคัญในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา โดยมีนโยบายมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักการและจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาและของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนคุณลักษณะหลายประการมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

กฤติกา วงศ์ใหญ่ (2558, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในสถานศึกษา สถานศึกษานั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ในการดำเนินงานก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน เพื่อความสำเร็จ และเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562, หน้า 12) ได้กล่าวไว้ว่า การให้ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมากยิ่งขึ้น สถานศึกษาต่างๆ จะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นมืออาชีพ มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ และมีสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่มั่นคงถาวร อีกทั้งยังมุ่งส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง

อนุชิต สุขกลี (2560, หน้า 13) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษานั้นเป็นกระบวนการในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรฝ่ายต่างๆ ของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างมีระบบและเป็นมาตรฐานให้กับเยาวชน ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ไฮมัน, สก็อต, และคอนเนอร์ (Haiman, Scott, & Conner, 1985, p.442) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถในการทำงาน และต้องมีคุณสมบัติหลายอย่างรวมกันตามที่หน่วยงานต้องการ จึงจะบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ขาดความสามารถย่อมจะขาดความน่าเชื่อถือจากผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งการเกิดปัญหาในการบังคับบัญชาในที่สุด ความสามารถในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะก่อให้เกิดศรัทธาและเลื่อมใสแล้ว ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายอีกด้วย

ฟิดเลอร์ (Fiedler, 1987, p.8) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานของสถานศึกษา เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษานั้นเปรียบเสมือนดวงประทีปของสถานศึกษา ซึ่งเป็นเหมือนสัญลักษณ์ของสถานศึกษารวมถึงยังเป็นจุดรวมพลังของทุกคนในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นหลักที่สำคัญต่อสถานศึกษา ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและต่อส่วนรวม ดังนั้นคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผลสะท้อนต่อผลงานของสถานศึกษาเป็นอย่างมาก

การ์ตเนอร์ (Gardner, 1989, p.21) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์เป็นสัญลักษณ์ของการเป็นหนึ่งเดียวกันของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีจะนำพาให้องค์กรหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก จัดการความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นในกลุ่ม และร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ จนสามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คอนเจอร์ (Conger, 1989, p.79) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา คือ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางการศึกษาในการวางแผน กำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการศึกษาและกระบวนการสอน รวมถึงทำหน้าที่ให้คำแนะนำด้านอื่นๆ เช่น บุคลากร นักเรียน การเงิน งานธุรการ เป็นต้น

ปีเตอร์ส (Peters, 2004, p.221) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบได้ว่าเป็นจอมทัพสำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปข้างหน้าตามกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีศักดิ์ศรี ผู้บริหารในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางบริบทที่หลากหลายนั้นเปรียบได้ว่าเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ถึงจะเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่จะทำหน้าที่สำคัญให้ไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพ คุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการในสถานศึกษานั้นๆ

สรุปได้ว่า ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย รวมถึงนำนโยบายต่างๆ ของสถานศึกษาไปสู่การลงมือปฏิบัติ อีกทั้งยังมีการกำหนดและติดตามผลการปฏิบัติงาน รวมถึงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาที่

เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยที่การดำเนินงานนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

5. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารหรือผู้นำขององค์กรทั้งหน่วยงานภาครัฐ สถาบันทางการศึกษา หรือแม้กระทั่งในองค์กรธุรกิจล้วนแต่ได้รับมอบหมายให้มีบทบาท ซึ่งถือว่ามีสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย เพราะบทบาทดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร บทบาทของผู้บริหารจึงเป็นส่วนสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นภายในองค์กรและมีผลต่อการสร้างคุณภาพสถานศึกษาอีกด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีหลายบทบาทขึ้นอยู่กับภารกิจหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จนั้นจำเป็นต้องอาศัยความหลากหลายของบทบาทเข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหารงานการศึกษาในยุคปัจจุบันและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคของเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ จากทุกภาคส่วนของโลกเข้าด้วยกัน

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มศักยภาพ และ ใช้กลยุทธ์ในการบริหารงาน ตลอดจนมีเทคนิคในการบริหารจึงจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 24) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ที่ให้กระทรวงศึกษาธิการในการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงใน 4 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ด้านวิชาการ ด้านการเงินและงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีบทบาทและภาระหน้าที่ ดังต่อไปนี้ 1) มีความรู้และเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) มีความรู้และทักษะรวมถึงประสบการณ์ด้านการบริหาร 3) เป็นผู้ใช้ความรู้และประสบการณ์แก้ปัญหา 4) เป็นผู้นำในการสร้างวิสัยทัศน์ 5) เป็นผู้นำด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 6) เป็นผู้นำในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา 7) เป็นผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ 8) บริหารงานโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการศึกษา

2. บทบาทหน้าที่ด้านการบริหารงานงบประมาณ ดังต่อไปนี้ 1) เป็นผู้ทำความเข้าใจนโยบายอำนาจหน้าที่และกิจกรรมในหน่วยงาน 2) เป็นผู้นำระบบงบประมาณมาใช้ในการบริหาร 3) เข้าใจระเบียบการเงิน การคลังและงานพัสดุ 4) สร้างความซื่อสัตย์สุจริตในการใช้งบประมาณ 5) มีความละเอียดรอบคอบ 6) มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 7) หมั่นตรวจสอบการใช้งบประมาณอยู่เสมอ 8) รายงานการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ

3. บทบาทหน้าที่ด้านการบริหารงานบุคคล ดังต่อไปนี้ 1) มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล 2) เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน 3) มีมนุษยสัมพันธ์ 4) มีอารมณ์ขัน 5) เป็นนักประชาธิปไตย 6) เป็นนักประนีประนอม 7) มีความอดทนอดกลั้น 8) เป็นนักพูดที่ดี 9) มีความสามารถในการจูงใจคน 10) มุ่งพัฒนาองค์กร

4. บทบาทหน้าที่ด้านการบริหารงานทั่วไป ดังต่อไปนี้ 1) เป็นนักวางแผนและกำหนดนโยบายที่ดี 2) เป็นผู้ตัดสินใจสั่งการ 3) มีความรู้การบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย 4) เป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสาร 5) รู้จักมอบอำนาจและรับผิดชอบอย่างเหมาะสม 6) เป็นผู้ควบคุมกำกับและติดตามอย่างเหมาะสม

พรชัย ภาพันธุ์ (2547, หน้า 47) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษามีภารกิจ ขอบข่ายและการจัดการศึกษาตามโครงสร้างสายงานที่เปลี่ยนแปลงใหม่และเป็นบทบาทที่ผู้บริหารต้องนำไปใช้หรือนำไปปฏิบัติในภารกิจ 4 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจ งานในการบริหารงานวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ประสานความร่วมมือกับครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นๆ จัดภารกิจงานให้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล การวิจัย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) การบริหารงบประมาณ เป็นภารกิจงานในการบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน จัดภารกิจให้ครอบคลุมการเสนอของบประมาณ การจัดสรร งบประมาณ บริหารงานการเงิน บัญชี พัสดุและสินทรัพย์ การตรวจสอบติดตามและประเมินผล 3) การบริหารงานบุคคล เป็นภารกิจงานในการบริหารงานบุคคล มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ให้ขวัญกำลังใจ ยกย่อง เชิดชูเกียรติ ความก้าวหน้างานในอาชีพ จัดภารกิจให้ครอบคลุม การวางแผน อัตรากำลัง การบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ตลอดจนวินัยและการรักษาวินัย 4) การบริหารทั่วไป เป็นภารกิจงานในการบริหารงานทั่วไป เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการบริหารองค์กรให้บรรลุผลตามมาตรฐาน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล จัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล จัดภารกิจงานให้ครอบคลุมงานสำนักงาน การพัฒนาระบบเครือข่าย ข้อมูล สารสนเทศ เครือข่ายการศึกษา งานอาคารสถานที่ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การจัดระบบควบคุมภายใน และประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548, หน้า 5-6) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของนักการศึกษาไทยและผู้นำ ทางการศึกษา มี 4 ประการ ดังนี้

1. บทบาทในเชิงเทคนิค/อนุรักษ์ เป็นบทบาทสภาพที่คงเดิมไว้โดยผู้บริหารหรือผู้นำวงการศึกษไทยจะบริหารและดำเนินการทางการศึกษาไทยใช้เทคนิคในเชิงกฎหมาย ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจ ใช้การบังคับ ใช้ระเบียบกฎเกณฑ์เป็นหลักและจะใช้ได้ดีตามกรอบและแนวทางที่ได้มีการวางไว้ ซึ่งเป็นระเบียบและมาตรฐาน อันเชื่อว่าเป็นแบบอย่างที่ดีอยู่แล้วและ แบบอย่างเหล่านี้มักจะเป็นแบบอย่างอันมีมาแต่อดีต ซึ่งเชื่อว่าคนสมัยก่อนได้เริ่มต้นมาด้วยดีแล้ว เราควรทำตามอย่าง ในแนวทางนี้มักยึดกฎเกณฑ์ของการศึกษาและแบบอย่างของนักการศึกษารุ่นเก่าเป็นเกณฑ์ตัดสินความเหมาะสมและมีคุณค่า

2. บทบาทในเชิงแนวคิด/อนุรักษ์ ผู้บริหารมีภาระหน้าที่ในการรักษา ถ่ายทอดและส่งเสริมแนวคิดความเชื่อ ค่านิยมประเพณีด้านต่างๆ ให้คงอยู่หรือปรับเปลี่ยนน้อยที่สุด ทั้งนี้เพราะแนวคิด และค่านิยมดังกล่าว เป็นมรดกของสังคมที่จะต้องรักษาไว้ นักการศึกษาจึงต้องเน้นบทบาทให้ชัดเจน และแน่นอน แต่ในบทบาทนี้มีข้อที่แตกต่างจากบทบาทแรกที่ไม่ได้เน้นเทคนิคหรือวิธีการมากนัก แต่เน้นในเชิงแนวคิดการมองไปข้างหน้ามากกว่าเน้นเทคนิคเกณฑ์ตัดสินความดีเลวจึงอยู่ที่วัฒนธรรม ประเพณีมากกว่า ความเหมาะสมของสภาพการณ์ สิ่งแวดล้อมและเวลา

3. บทบาทในเชิงเทคนิค/สร้างสรรค์ เน้นที่การสร้างสรรค์และมองหาคิดค้นเทคนิคใหม่ๆ วิธีการสอน วิธีการบริหาร เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกซึ่งความคิด ทักษะและความรู้สึกของตนเอง ให้คนอื่นรู้ความเข้าใจตามที่คิด ในลักษณะนี้เทคนิคและการสอนจึงมักจะสอดคล้องและตามอย่างสังคม ปัจจุบันซึ่งอาจจะแปรเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ได้

4. บทบาทในเชิงแนวคิด/สร้างสรรค์ เน้นบทบาทในลักษณะที่จะใช้การศึกษาเป็นอุปกรณ์ให้เกิดแนวคิด ทักษะใหม่ๆ เพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาแนวคิด ค่านิยมไปสู่สิ่งที่ดีกว่าให้ครูและผู้เรียนได้อ่าน คิด วิเคราะห์สภาพการณ์ที่เป็นอยู่แล้ว ประเมินสภาพการณ์นั้นเพื่อสร้างความเป็นตัวของตัวเองขึ้นมา ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งศึกษาที่จะพัฒนาตัวเองและสังคมไปสู่สิ่งที่ดียิ่งๆ ขึ้นไป

สมิท (Smith, 1974, p.28) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทหน้าที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้ 1) เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารโรงเรียน ประสานงาน ให้การนิเทศ และวางโครงการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 2) มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำทั้งทางด้านส่วนตัวและวิชาชีพ 3) มีความเป็นกันเองกับนักเรียน และ เข้าใจปัญหาของนักเรียน 4) ฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย และ ใช้ระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด 5) วางตัวเป็นกลางต่อการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป 6) มีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับครู และให้ความช่วยเหลือครู

กอร์ดัน (Gorton, 1983, p.118) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ บทบาทในฐานะผู้บริหารโรงเรียน จะต้องเป็นผู้นำทั้งด้านการสอน รักษาระเบียบวินัย ส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีให้เกิดขึ้นภายในองค์กร รวมถึงต้องมีบทบาทในการประเมินผล และ เป็นผู้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในองค์กร

เนเซวิก (Knezevick, 1984, pp.17-18) ได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามี 17 ประการ ดังนี้ 1) บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทาง (direction setter) หมายถึง การเป็นผู้กำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาเพื่อเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา 2) บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (leader catalyst) หมายถึง การเป็นผู้นำในงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีอิทธิพลและจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม 3) บทบาทเป็นนักวางแผน (planner) เป็นผู้วางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ร่วมกับคณะกรรมการของสถานศึกษา 4) บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ (decision maker) เป็นผู้กำหนดโครงสร้างการบริหารในสถานศึกษา 5) บทบาทเป็นผู้จัดองค์การ (organizer) เป็นผู้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษา 6) บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง (change manager) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจูงใจในการเปลี่ยนแปลง 7) บทบาทเป็นผู้ประสานงาน (coordinator) เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในสถานศึกษา 8) บทบาทเป็นผู้สื่อสาร (communicator) เป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาติดต่อและประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 9) บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้ง (conflict manager) เป็นผู้คอยแก้ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างบุคคลและกลุ่มภายในสถานศึกษา 10) บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา (problem manager) เป็นผู้นำในการแก้ปัญหาต่างๆ ของสถานศึกษา 11) บทบาทเป็นผู้จัดระบบงาน (system manager) เป็นผู้นำในการจัดระบบงานและการพัฒนาสถานศึกษา 12) บทบาทเป็นผู้บริหารการเรียนการสอน (instructional manager) เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา 13) บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล (personal manager) เป็นผู้สรรหา คัดเลือก รักษาและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา 14) บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร (resource manager) เป็นผู้นำทรัพยากร ทั้งทรัพยากรสิน และบุคลากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพสูง 15) บทบาทเป็นผู้ประเมินผล (appraiser) เป็นผู้ประเมินผลการทำงานและโครงการต่างๆ ของสถานศึกษา 16) บทบาทเป็นประธานในพิธี (ceremonial head) เป็นผู้นำทางด้านการจัดงานและพิธีการต่างๆ ของหน่วยงาน ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา 17) บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (public relator) เป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงาน รวมทั้งการให้บริการแก่หน่วยงานอื่นๆ

เฮอร์เซย์, และบลานชาร์ด (Hersey, & Blanchard, 1993, p.143) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของกลุ่มและกิจกรรมโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ บทบาทด้านบุคคล บทบาทด้านข้อมูลสารสนเทศ และบทบาทในการตัดสินใจ

ซีลา, และบีเวอรี (Ceala, & Beverly, 1996, pp.175-187) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสามารถช่วยบุคลากรพัฒนางานอาชีพได้ด้วยการแสดงบทบาท 5 ประการ ได้แก่ ผู้อำนวยการ, ผู้ประเมิน, ผู้คาดการณ์, ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ส่งเสริมสนับสนุน

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การกระทำของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกตามหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบ ซึ่งการแสดงออกนั้นถูกกำหนดโดยความคาดหวังของสังคมหรือของคนในองค์กร

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จากนโยบายเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 1 ความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา มาตรา 6 ว่า หลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษามาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 23 การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องที่กำหนดให้คือความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2567, หน้า 3) ได้กำหนดนโยบายข้อที่ 9 เพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา 2 ข้อ คือ พัฒนาระบบการป้องกัน การเฝ้าระวัง และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กตกหล่นออกกลางคัน เด็กไร้สัญชาติ เด็กพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร และพื้นที่เกาะ ตามความต้องการจำเป็นรายบุคคลเพื่อไม่ให้หลุดจากระบบของการศึกษา โดยบูรณาการความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสเข้าถึงการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และการฝึกอาชีพที่หลากหลายและเหมาะสมตามศักยภาพ เพื่อให้ทักษะในการดำรงชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญ ดังกล่าวจึงให้ทุกโรงเรียนในสังกัดจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มี กระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ให้สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เป็นการกระตุ้น ทุกภาคส่วนในสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

1. ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 12-13) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้ง

ภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้

กรมสุขภาพจิต (2554ก, หน้า 113) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

จุติกรณ์ นิสสัย (2558, หน้า 11) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีองค์ประกอบ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อการดำเนินงานพัฒนาและแก้ไขปัญหา นักเรียน

บุญชูศรี พันธ์วัฒน์ (2559, หน้า 12) ได้กล่าวไว้ว่า ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการส่งเสริม พัฒนาป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจนในแต่ละกระบวนการ และมีความต่อเนื่อง โดยได้รับความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2559, หน้า 8) ได้กล่าวไว้ว่า ความหมายของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจน สอดคล้องกับการบริหารทั้ง ระบบของสถานศึกษา โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อครู รวมทั้งการประสาน สัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกันแก้ปัญหา และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

อัจฉรา สอนโว (2560ก, หน้า 7) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีทักษะชีวิตในการดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานของการเป็นคนดี โดยมีบุคลากร 5 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา

ครูแนะแนว ครูช่วยผู้ปกครอง และนักเรียน ตาม 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อภายในและภายนอก

นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ (2560ก, หน้า 9) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลนั้นๆ สามารถตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่นเดียวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก็เพื่อเป็นการส่งเสริมการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพในการดำเนินการดังกล่าว ต้องมีการประสานงานความร่วมมืออย่างใกล้ชิด กับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอกรวมทั้งการได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียน ดังนั้นกระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูทุกคนมีส่วนสำคัญยิ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของงาน

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ (2561, หน้า 31) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและมีการประสานความร่วมมือ อย่างใกล้ชิดกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในและบุคคลภายนอกสถานศึกษารวมทั้งได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมจากทางโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการ การศึกษาของโรงเรียนที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือ การดำเนินงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและครูช่วยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน อาทิคณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบายสำคัญให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน นักเรียนทุกคนต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนและเครื่องมือการดำเนินงาน มีมาตรฐาน มีหลักฐานการดำเนินงานที่สามารถตรวจสอบได้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยมีครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและมีการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 3-7) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กและเยาวชน ในยุคปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้พฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครองครูอาจารย์และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรักความปรารถนาดีอย่างมากมายเพียงใด ก็ไม่อาจพิทักษ์ปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัยหรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่างๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่นๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนี้ 1) ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์จนถึงขั้นหมกมุ่นและเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกม จนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อตนเองและครอบครัว 2) นิยมประลองความเร็วด้วยการแข่งรถมอเตอร์ไซด์มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมายเป็นนักซิ่งวัยสาวและไว้สก็อส์ (สาวน้อยซ้อนท้ายหนุ่มนักซิ่ง) 3) ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้งทะเลาะวิวาท จับกลุ่มรวมตัวกันสร้างความ ปั่นป่วนในชุมชนไปจนถึงการยกพวกตีกัน 4) มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเร็วขึ้น เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุน้อย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตนเองขาดความรับผิดชอบ 5) เข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายจากการเริ่มใช้บุหรี่ บุหรี่ไฟฟ้า เหล้า ยาบ้า ยาไอซ์ ยาเลิฟ และสารอันตราย ที่แพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน 6) ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อและให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่า ความมีคุณธรรมนำใจ การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุข ตามสังคมมุ่งหวังนั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกันแก้ไขและพัฒนาเด็ก เพื่อให้สามารถต่อสู้เอาชนะภัยคุกคามเด็กและเยาวชนที่นับวันจะรุนแรงมากขึ้น

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 1-3) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การพัฒนานักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมและจริยธรรม และการดำรงชีพอย่างมีความสุขในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวคือ ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ด้วยความร่วมมือของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ชุมชน สังคม และครอบครัวของนักเรียนเอง ด้วยสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น หลายครอบครัวมีเวลาและใกล้ชิดเพื่อดูแลอบรมสั่งสอนลูกหลานลดน้อยลง ตัวนักเรียนเองซึ่งเป็นเยาวชนที่มีประสบการณ์ในชีวิตไม่มากนัก ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงทำให้เกิดปัญหากับตนเองและสังคมได้ง่าย ดังนั้น

ความจำเป็นในการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง การมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจน จึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับระบบการจัดการเรียนการสอน

บุปผาชาติ เข็มวิชัย (2558, หน้า 9) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นงานที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญเพื่อพัฒนานักเรียนในสถานศึกษา โดยครูที่ปรึกษาควรเอาใจใส่ ดูแลช่วยเหลือและป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนทุกคน อย่าเป็นระบบกระบวนการทำงานที่ชัดเจนมีร่องรอย หลักฐานการปฏิบัติงานสามารถตรวจสอบและประเมินผลได้นอกจาก ครูที่ปรึกษาแล้วยังมีคณะบุคคลซึ่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริม พัฒนาควบคุม และแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันเพื่อดูแลช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาและเพื่อคุ้มครอง ดูแลรักษา รวมทั้งให้การอบรม ศีลธรรม จรรยา มารยาทอันดีแก่นักเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนต่อไป

สุทัศน์ เอี่ยมแสง (2558, หน้า 9) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนาป้องกัน และแก้ปัญหา เพื่อเพิ่มศักยภาพให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนสามารถ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีวิถีชีวิตที่พอเพียงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ทั้งทางด้านวัตถุ และเทคโนโลยีต่างๆ ทำให้เด็กและเยาวชนมีวิถีชีวิตที่แตกต่างจากอดีต ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย ซึ่งการแก้ไขปัญหาไม่ใช่หน้าที่ของสถานศึกษา อย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานต่างๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, หน้า 10) ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนในคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน มาใช้อย่างเป็นระบบ โดยกำหนดหลักเกณฑ์สำคัญไว้ ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและความปลอดภัยของโรงเรียน ที่สะท้อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้เห็นถึงแนวคิดและวิธีการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และบริบทของโรงเรียน โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1.1) นโยบายของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับการเสริมสร้าง ทักษะชีวิต และการคุ้มครองนักเรียนอย่างปลอดภัย 1.2) แนวทาง/รูปแบบการบริหารจัดการของโรงเรียนสะท้อนแนวคิดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียน 1.3) ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1.4) ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียน เช่น ข้อมูลอุบัติเหตุ ข้อมูลความเสี่ยง

2. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และความปลอดภัยในโรงเรียน
 อย่างมี ประสิทธิภาพ มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ 2.1) วิธีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 ในโรงเรียนครบทั้ง 5 ขั้นตอน โดยดำเนินงานสอดคล้องอย่างเป็นระบบ 2.2) การดำเนินการเสริมสร้าง
 ทักษะชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม 2.3) การดำเนินงานความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ
 2.4) การดำเนินการคุ้มครองนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

3. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนและความปลอดภัยของโรงเรียน มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ 3.1) ข้อมูลภาคีเครือข่าย และวิธีการ
 สร้างเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ 3.2) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการส่งเสริม สนับสนุน
 ป้องกันช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนร่วมกับโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ 3.3) การมีส่วนร่วมของ
 ภาคีเครือข่ายในการส่งเสริม สนับสนุนความปลอดภัยในโรงเรียน

4. การส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตาม รวมไปถึงประเมินผลการดำเนินงานส่งผล
 ต่อประสิทธิภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและความปลอดภัยในโรงเรียน มีประเด็นสำคัญ
 ดังนี้ 4.1) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความตระหนักรู้ความเข้าใจระบบ
 การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิต การเสริมสร้างความปลอดภัย และเรื่อง
 การคุ้มครองนักเรียน 4.2) การนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจแก่ครูและ
 บุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิต
 การเสริมสร้างความปลอดภัย และการคุ้มครองนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 4.3) การประเมินผล
 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิต การเสริมสร้าง
 ความปลอดภัย และการคุ้มครองนักเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

5. ความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและ
 ความปลอดภัยในโรงเรียน มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ 5.1) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้าง
 ทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียน มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน 5.2) ระบบการดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครอง นักเรียน ส่งผลต่อโรงเรียน และชุมชน
 ท้องถิ่น 5.3) นักเรียนสามารถดูแลช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย 5.4) นักเรียนมีความปลอดภัยครอบคลุม
 ทุกด้าน

สรุปได้ว่า ความสำคัญและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็น
 กระบวนการที่มีขั้นตอน มีขอบข่ายโครงสร้างในการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือ ที่ชัดเจน
 มีมาตรฐานคุณภาพ หลักฐานการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้เป็นการพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มี
 คุณภาพทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญาความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมีวิถีชีวิต
 ที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจและมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน
 ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการดำเนินงานตามเหมาะสมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริม พัฒนา

ควบคุม และแก้ไขประพจน์ของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันและเป็นคนดีของสังคม

3. แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น แต่เดิมเป็นการจัดบริการโดยงานแนะแนวและงานปกครองนักเรียน แต่ในสภาพปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น เพราะเกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียน ดังนั้นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูแนะแนวและครูฝ่ายปกครองไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมากขึ้น การแนะแนวยังหมายถึงกระบวนการช่วยเหลือให้แต่ละบุคคลเข้าใจตนเองและโลกเกี่ยวกับตนเองได้ดี

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือ แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหา เศรษฐกิจ ปัญหา การระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤติทางสังคม ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้ง ด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียน ในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤติสังคม จึงควรรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

กรมสุขภาพจิตและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 17) จึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมึระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้กระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนา เพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2) ความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครองหรือชุมชน 3) รูปแบบการประเมินโครงการระบบการช่วยเหลือนักเรียน

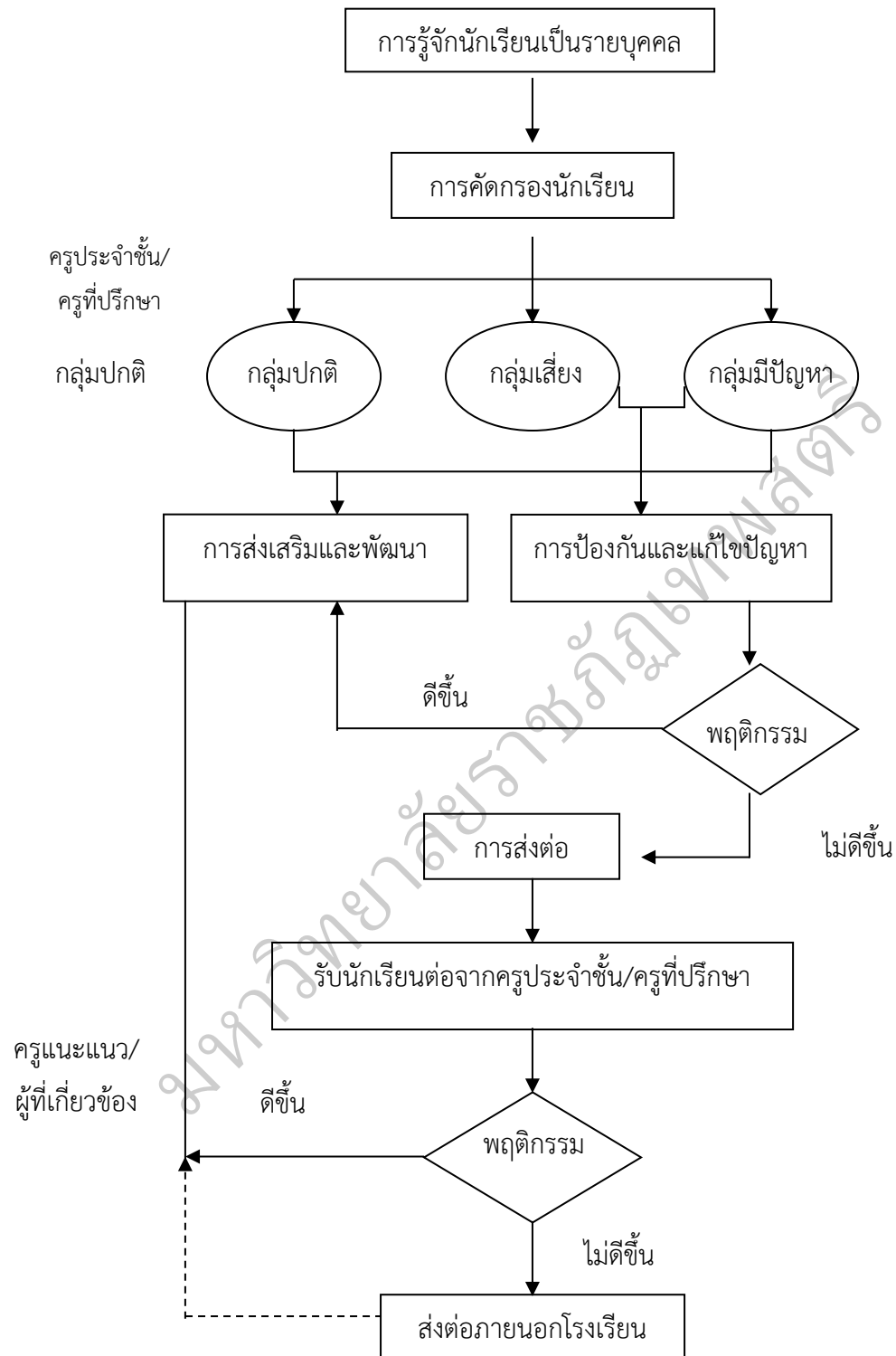
กรมสุขภาพจิต (2554ข, หน้า 131) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษา ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น หมายถึง กระบวนการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน โดยมีกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขและการส่งต่อ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีโรงเรียนเป็นหลักในการจัดการศึกษา มุ่งเน้นพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนดีคนเก่ง อยู่ในสังคมอย่างมีสุข โดยอาศัยความร่วมมือของบุคลากรและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดภายใต้กระบวนการตามขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้ กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบ สำคัญ 5 ด้าน ดังนี้

- 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) การคัดกรองนักเรียน
- 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
- 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 5) การส่งต่อนักเรียน

ภาพ 2 กระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า ก) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษาติดตาม เพื่อให้ปัญหาของ

นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น และการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาดำเนินการตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนในกรณีที่มีปัญหาต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีที่มีเด็กมีความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะเด็กที่มีความต้องการพิเศษเด็กด้อยโอกาสก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริม พัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น การส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา มี 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน 2) การส่งต่อภายนอก เป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน กรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษาโดยครูแนะแนวหรือ ผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและมีการติดต่อรับทราบผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

จรรยา เนียมสวัสดิ์ (2557, หน้า 17) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกทางแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ส่งต่อนักเรียนไปยังครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน 2) การส่งต่อภายนอก เป็นการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน

กรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษาโดยครูแนะแนวหรือ ผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและมีการติดต่อรับทราบผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการส่งต่อเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาความหมายของการส่งต่อ สามารถสรุปได้ว่า การส่งต่อหมายถึง กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนที่พฤติกรรมคงเดิมและไม่ดีขึ้นโดยครูที่ปรึกษาต้องประสานงานกับครูที่ จะช่วยเหลือสรุปข้อมูลนักเรียน ชี้แจงเหตุผลในการส่งต่อเพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีและติดตามผล การช่วยเหลือซึ่งการส่งต่อมี 2 แบบ คือ ส่งต่อภายในและส่งต่อภายนอก ไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ต่อไป

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการช่วยเหลือนักเรียนในลักษณะการใช้หลักจิตวิทยาและการแนะแนวเป็นกระบวนการให้การช่วยเหลือ โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีบุคลากร สื่อและเครื่องมือที่หลากหลายในการดำเนินงานให้การช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือของกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตัวอย่าง สรุปได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 วิธีการและเครื่องมือของกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ศึกษาข้อมูลจาก	1. ระเบียบสะสม
1.1 ด้านความสามารถการเรียนรู้ - ความสามารถอื่น ๆ	1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) 3. อื่นๆ เช่น	2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) 3. อื่นๆ เช่น - แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) - แบบสัมภาษณ์นักเรียน
1.2 ด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ - พฤติกรรม	- แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์(E.Q)	- แบบสัมภาษณ์นักเรียน
1.3 ด้านครอบครัว เศรษฐกิจ - การคุ้มครองนักเรียน	- การสัมภาษณ์นักเรียน - การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การเยี่ยมบ้านนักเรียน ฯลฯ	- แบบสังเกต - แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และการเยี่ยมบ้านนักเรียน
1.4 ด้านอื่นๆ		- แบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง
2. การคัดกรองนักเรียน	วิเคราะห์ข้อมูลจาก	1. เกณฑ์การคัดกรอง นักเรียน
2.1 กลุ่มพิเศษ	1. ระเบียบสะสม	2. แบบสรุปผลการคัดกรอง
2.2 กลุ่มปกติ	2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)	และช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล
2.3 กลุ่มเสี่ยง		
2.4 กลุ่มมีปัญหา	3. แหล่งข้อมูลอื่นๆ	3. แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียน เป็นห้องเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน (สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม)	จัดกิจกรรมต่อไปนี้	1. แนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมของโรงเรียน
	1. กิจกรรมโฮมรูม	2. แนวทางการจัดกิจกรรมประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียนของโรงเรียน
	2. กิจกรรมคาบส่งเสริมวินัย	3. แบบบันทึก/สรุป ประเมินผลการดำเนิน กิจกรรม เช่น โฮมรูม ประชุมผู้ปกครอง
	3. ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน	
	4. กิจกรรมอื่นๆ ที่ครูพิจารณาว่าเหมาะสมในการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น	

ตาราง 1 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
4. การป้องกันและแก้ไข ปัญหา (จำเป็นอย่างมาก สำหรับนักเรียน กลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา)	1. ให้คำปรึกษาเบื้องต้น 2. ประสานงานกับครูและ ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรม การป้องกันและการแก้ไข ปัญหาของนักเรียน เช่น - กิจกรรมในห้องเรียน - กิจกรรมเสริมหลักสูตร - กิจกรรมซ่อมเสริม - กิจกรรมสื่อสารกับ ผู้ปกครอง	1. แนวทางการจัดกิจกรรม เพื่อการ ป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียน 2. แบบบันทึกสรุปผลการคัด กรองและ ช่วยเหลือ นักเรียน เป็นรายบุคคล 3. แบบบันทึกรายงานผลการ ดูแล ช่วยเหลือนักเรียน
5. ส่งต่อ 5.1 ส่งต่อภายใน 5.2 ส่งต่อภายนอก	1. บันทึกการส่งนักเรียนไปยัง ครูที่ เกี่ยวข้องในการ ช่วยเหลือนักเรียนต่อไป เช่น ครูแนะ แนว/ฝ่าย ปกครอง/ ครูประจำวิชา/ ครูอนามัย โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งเป็นการส่งต่อภายใน 2. บันทึกการส่งนักเรียนไปยัง ผู้เชี่ยวชาญภายนอกโดยครู แนะแนว หรือฝ่ายปกครอง เป็นผู้ดำเนินการ หรือครู อนามัยโรงเรียน	1. แบบบันทึกการส่งต่อของ โรงเรียน 2. แบบรายงานแจ้งผลการ ช่วยเหลือนักเรียน

จากตาราง 1 แสดงวิธีการและเครื่องมือของกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, หน้า 1-2) ข้างต้นสามารถ
อธิบายเพิ่มเติมได้ ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุม ทั้งด้านความสามารถด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญ ดังนี้

1.1 ระเบียบสะสม วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้มสะสมงาน ผลงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเองซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น

ระเบียบสะสม (ป.06/ปพ.8) ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสาร เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูลและครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอก็ควรหาข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูอื่นๆ หรือเพื่อนๆ ของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่างๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้

ระเบียบสะสม เป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงต้องเป็นความลับและเก็บไว้อย่างดี มิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่นๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้กับครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น และมีตู้เก็บระเบียบสะสมให้เรียบร้อย และควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 ปีการศึกษา หรือปีการศึกษา และส่งต่อไปยังครูที่ปรึกษาครูประจำชั้นคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไป

1.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (SDQ) แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน ไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมปรับตัว ที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพจิต ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น

แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน เป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะมีความเที่ยงและความตรง จำนวนข้อไม่มากนัก แบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน มี 3 ชุด ได้แก่ 1) ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก 2) ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ประเมินเด็ก 3) ชุดที่เด็กประเมินตนเอง

ทั้ง 3 ชุด มีเนื้อหา และจำนวนข้อ 25 ข้อเท่ากัน ทางโรงเรียนอาจเลือกชุดที่ใช้ชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียว หรือใช้ควบคู่กับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเพื่อความแม่นยำยิ่งขึ้นโดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเองเกินเดือน ซึ่งหากเป็นไปได้ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุด พร้อมกันเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา

ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียบสะสมและแบบประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนไม่พอเพียง หรือเกิดกรณีที่จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมอีก ครูที่ปรึกษาครูประจำชั้น อาจใช้

วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่นๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้าน

2. การคัดกรองนักเรียน แนวทางวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้นให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง และยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วยดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการประชุมครู เพื่อการพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความดีของพฤติกรรมมีเท่าใดจึงจะจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา ซึ่งการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในตรงกับสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็น ด้วยความถูกต้องและแม่นยำ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยง 3) กลุ่มมีปัญหา 4) กลุ่มพิเศษ

3. การส่งเสริมนักเรียน วิธีการและเครื่องมือเพื่อส่งเสริมนักเรียนการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการให้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ ดังนี้

3.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม เป็นการจัดกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มก็ได้ ซึ่งสถานที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นที่ห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูประจำชั้นและนักเรียนเป็นดั่งสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน และมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนในด้านต่างๆ

3.2 การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง เป็นการพบปะกันระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครองนักเรียนที่ครูประจำชั้นดูแลอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน

3.3 การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน เป็นกิจกรรมที่ครูไปเยี่ยมพบปะกับผู้ปกครองและนักเรียน ที่บ้านของเขา อันจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียนและทำให้ครูได้รู้ได้เห็น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ทางบ้านของนักเรียน

3.4 การจัดกิจกรรมอื่นๆ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมนักเรียนให้มีความภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมกลุ่มผู้บำเพ็ญประโยชน์ การส่งเสริมพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะป็นนักเรียนกลุ่ม ปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษ กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็น นักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

4. การป้องกันช่วยเหลือแก้ไข วิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันช่วยเหลือเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการแต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ มีอย่างน้อย 2 ประการ ดังนี้

4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น เป็นการช่วยเหลือนักเรียนและช่วยป้องกันปัญหาให้ลดน้อยลง ทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียนในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์

4.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา นอกจากจะเป็นการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแล้วการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้ การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคนและ ผู้ปกครอง

ข้อพึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหามีดังนี้

1. การรักษาความลับ เรื่องราวข้อมูลนักเรียนที่ต้องป้องกันและให้ความช่วยเหลือไม่ควร นำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการจะช่วยให้มีการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ-สกุลจริงของนักเรียน การบันทึกข้อมูลการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่เหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้

2. การป้องกัน ต้องพิจารณาสาเหตุของการที่จะป้องกันให้ครบถ้วนและหาวิธีป้องกัน และช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุต่างๆ เพราะการป้องกันมิได้เกิดจากสาเหตุใดเพียงสาเหตุเดียว แต่ อาจเกิดจากหลายๆ สาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การป้องกันมีหลายวิธีการต้องป้องกันให้ตรงกับ สาเหตุและช่วยเหลือให้สอดคล้องกับความต้องการ และเหมาะสมกับนักเรียนเนื่องจากความแตกต่าง ของบุคคล ดังนั้น การป้องกันและให้ความช่วยเหลือนักเรียนควรจะให้คำแนะนำปรึกษาให้ถูกต้องและ ตรงกับสาเหตุ ควรมีกระบวนการหรือทักษะในการป้องกันและช่วยเหลือที่ครูแต่ละคน สามารถเรียนรู้ ผักผ่อน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับการป้องกันช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละคน

การป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปะละเลย นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและการแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนนั้น มีหลาย เทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

5. การส่งต่อนักเรียน แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูประจำชั้น การส่งต่อนักเรียน เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อสำหรับครูประจำชั้น ดังนี้

5.1 นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูประจำชั้นจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใดๆ

5.2 นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูประจำชั้น เช่น ให้ทำกิจกรรมเพื่อ การช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใดๆ เป็นต้น

5.3 ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความซับซ้อน ของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา ควร พิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

แนวทางดำเนินการส่งต่อนักเรียน

1. ครูประจำชั้นประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อเพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน
2. สรุปรายชื่อข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อ หรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง

3. ครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ โดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ เป็นต้นแต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่ครูประจำชั้นพิจารณาว่าเหมาะสม

4. ครูประจำชั้นนัดแนะวัน เวลา สถานที่นัดพบที่ครูรับช่วยเหลือนักเรียน และส่งต่อให้เรียบร้อย

บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควร ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป หากปล่อยให้เกิเป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพัง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหา ใหญ่โต จนยากต่อการแก้ไข ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล หรือการคัดกรองนักเรียนก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

กรมสุขภาพจิต (2545, หน้า ข) ได้ให้ความหมายว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึงนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตไม่เหมือนกันหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวก ด้านลบ ดังนั้นการรู้จักข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน

ก้องภพ ยี่หระ (2550, หน้า 46-47) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ การศึกษาข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลต่างเพื่อดูความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ว่ามีพฤติกรรมในทางบวกหรือทางลบ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีผลต่อการเรียนรู้ ช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อ เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาของนักเรียนได้ถูกต้อง ข้อมูลในการวิเคราะห์ ผู้เรียนควรมี 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านความสามารถ เช่น ความสามารถในการเรียน 2) ด้านสุขภาพ เช่น สมรรถภาพ น้ำหนัก ส่วนสูง 3) ด้านครอบครัว เช่น สถานภาพ อาชีพ และรายได้ของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง 4) ด้านอื่นๆ ที่ ครูพบและ ส่งผลต่อผู้เรียน

สมคิด บุญมา (2552, หน้า 8) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้จักข้อมูลที่จำเป็น เกี่ยวกับตัวนักเรียนที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้รู้จักนักเรียนดีขึ้น นักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ต่างกัน มีพฤติกรรมหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ การรู้จักข้อมูลที่จำเป็นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ซึ่งจะไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือผู้เรียน

เอื้อพร อ่อนน้อม (2554, หน้า 20-21) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือวิธีการที่ครูที่ปรึกษาจะต้อง ศึกษา นักเรียนในความรับผิดชอบของตนเองและรู้พื้นฐานของเด็กนักเรียน สภาพชีวิต พฤติกรรมที่แสดงออก มีความเข้าใจเด็กอย่างแท้จริงทั้งทางด้านความสามารถของนักเรียนด้านสุขภาพ ด้านจิตใจนักเรียน พฤติกรรม ด้านร่างกาย ด้านครอบครัว ด้านเศรษฐกิจของนักเรียน

จุฑามณี เกษสุวรรณ (2555, หน้า 31) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรวบรวม ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น รู้จักนักเรียน อย่างแท้จริงและครอบคลุมในทุกๆ ด้าน ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้เครื่องมือและเทคนิควิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสม ทำให้สามารถนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ เพื่อการคัดกรองนักเรียน การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้ต่อไป

จรินทร์ มณีนุ่ม (2555, หน้า 8) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลในด้านความสามารถในการเรียน ความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพกายสุขภาพจิตและพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และด้านการคุ้มครองนักเรียน โดยมีเอกสาร หลักฐานแสดงการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของครูที่ปรึกษา

อัจฉรา สอนโว (2560ข, หน้า 8) ได้กล่าวไว้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็น การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนในด้านความสามารถในการเรียนรู้ และความสามารถอื่นๆ เช่น ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านเศรษฐกิจ ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย ด้านพฤติกรรมทางเพศทั้งทางบวกและทางลบ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และคัดกรองผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

นิชากรณ์ เหล่าเขตกิจ (2560ข, หน้า 4) ได้กล่าวไว้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นั้นหมายถึง การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ครูประจำชั้น หรือครู ที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น และสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนได้

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ (2561, หน้า 11) ได้กล่าวไว้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ การที่สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน มีการจัดทำระเบียบสะสม นักเรียนทุกระดับชั้นและเป็นปัจจุบัน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง นักเรียนและ ชุมชน มีเครื่องมือและวิธีการในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างหลากหลายและครูมีการบันทึก ข้อมูลนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบในระเบียบ และสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรอง นักเรียนได้

สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัว นักเรียนที่จะสามารถช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนในที่ปรึกษาของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยใช้ การสังเกต การศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรม ด้านครอบครัวและด้านสังคม โดยใช้เครื่องมือ คือ ระเบียบสะสม แบบประเมิน พฤติกรรม เพื่อคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการคัดกรองนักเรียนนั้นมีความสำคัญ และมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 17-22) ได้กล่าวไว้ว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อเป็นการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน แล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขตามกรณี กลุ่มมีปัญหา คือนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์ การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือ และแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะ แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน อย่างเป็นที่ ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องการให้ การส่งเสริมให้นักเรียน ได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด การจัดกลุ่มของ นักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษา ในการหาวิธีการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว โดยเฉพาะการแก้ปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียน เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งครู ที่ปรึกษาที่ไม่ได้คัดกรองนักเรียนจะขาดความชัดเจนในเป้าหมาย เพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนส่งผล

ต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่ง ที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนเองอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มปกติ แม้ว่านักเรียน จะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ หรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้น ครูที่ปรึกษาต้องระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองรู้สึก ว่า ลูกหลาน ของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มผิดปกติแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่น และเก็บผลการคัดกรองนักเรียน เป็นความลับ

ก้องภพ ยีหระ (2550, หน้า 46-47) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน คือ การพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา การจัดกลุ่มนักเรียนมีประโยชน์ให้การที่ครูและและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ให้ความช่วยเหลือและดูแลนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อครูมีข้อมูลก็จะทำให้การแก้ปัญหาสามารถทำได้ตรงจุดมากขึ้น หากครูไม่ทำการคัดกรองผู้เรียนหากเกิดปัญหาเร่งด่วนเราก็จะไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลและเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียน ควรมีเกณฑ์ในการคัดกรองอย่างชัดเจนเพื่อให้ครูสามารถแยกนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

วิโรจน์ สุรสาคร (2550, หน้า 46-47) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน คือ การรวบรวมข้อมูลของนักเรียนแต่ละ คนมาวิเคราะห์ตามเกณฑ์ของโรงเรียน เพื่อนำผลมาคัดแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มสามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ในการกำหนดเกณฑ์การจัดกลุ่มนั้นทางคณะครูควรมีการประชุมทำข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดกลุ่มให้ชัดเจน และการเป็นที่ยอมรับของคณะครู เพื่อในการประเมินนั้นจะได้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เมื่อจัดกลุ่มผู้เรียนเรียบร้อยแล้วควรมีการสรุปผลการคัดกรอง นักเรียนเพื่อจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

เอื้อพร อ่อนน้อม (2554, หน้า 20-21) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินการ หลังจากทีครูที่ปรึกษาได้ศึกษาทำความเข้าใจกับนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้ว โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สรุปผลเพื่อแยกนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาประโยชน์ของการจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ก็เพื่อให้การดูแล ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนตรงกับปัญหาหรือความต้องการมากที่สุด ทั้งทางด้านความสามารถของนักเรียน ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว

จรินทร์ มณีนุ่ม (2555, หน้า 8) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับตัวนักเรียนของครูที่ปรึกษาเพื่อการจัดนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนสามารถสรุปการคัดกรองนักเรียนได้เป็นรายบุคคลและรายชั้นเรียน

จุฑามณี เกษสุวรรณ (2555, หน้า 31) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มในการหาวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการดูแลช่วยเหลือให้ตรงกับสภาพปัญหา และความต้องการของนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การจัดกลุ่มนักเรียนจะแบ่งเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามเกณฑ์ของโรงเรียนที่กำหนดขึ้น แต่จะมีกลุ่มหลักๆ 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ 2) กลุ่มพิเศษ 3) กลุ่มเสี่ยง 4) กลุ่มมีปัญหา

นฤพล กองทรัพย์ (2556, หน้า 33) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นรายบุคคลและนำมาจัดกลุ่มตามเกณฑ์ เพื่อให้คำแนะนำและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม แมนพงศ์ กิจจานนท์ กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการจัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามพฤติกรรม ซึ่งอาจแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาโดยพิจารณาการจัดกลุ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลซึ่งสถานศึกษาควรจัดทำเกณฑ์ การคัดกรองเองเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

สรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลนักเรียนในด้านต่างๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์ที่โรงเรียน กำหนดหรือตามดุลยพินิจของครูที่ปรึกษาเป็นกลุ่ม คือ กลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ครูต้องเก็บ เป็นความลับในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ครูที่ปรึกษาควรมีการติดตามและประสานงานกับ ผู้ปกครอง โรงเรียน เพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริม และพัฒนา นักเรียนตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนไว้ ดังนี้ จรินทร์ มณีนิยม (2555, หน้า 23) กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในความดูแลของครูที่ปรึกษาให้มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองด้วยการจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และครูที่ปรึกษารับหน้าที่ผลการจัดกิจกรรมไว้เป็นหลักฐาน

เอื้อพร อ่อนน้อม (2554, หน้า 20-21) กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง วิธีการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนและมีการนำแผนไปปฏิบัติกิจกรรมสำคัญที่โรงเรียนควรดำเนินการเพื่อเป็นการส่งเสริมนักเรียนคือกิจกรรมโฮมรูม ทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน การจัดกิจกรรมควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจให้ตรงกัน เพื่อนักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

จุฑามณี เกษสุวรรณ (2555, หน้า 31) กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาตนเอง ได้เต็มตามศักยภาพด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

ประนอม แก้วสวัสดิ์ (2556, หน้า 24) กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ช่วยป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นกลุ่มปกติ ครูที่ปรึกษาจึงควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และทำการประเมินผลการจัดกิจกรรมด้วย ซึ่งกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลาย ถือเป็นกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียนในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สำคัญมาก

แมนพงศ์ กิจจานนท์ (2556, หน้า 38) ให้ความหมายว่า การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน หมายถึง การจัด กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการ พัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวเผชิญกับปัญหาและ สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวัยของตน ได้อย่างปกติ

สรุปได้ว่า การส่งเสริมพัฒนานักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ช่วยป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นกลุ่มปกติ ครูที่ปรึกษาจึงควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการดำเนินกิจกรรม และทำการประเมินผลการจัดกิจกรรมด้วย ซึ่งกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลาย ถือเป็นกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียนในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สำคัญมาก

4. ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย ของการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาไว้ ดังนี้

สุนันท์ โพธิ์บาย (2552, หน้า 48-49) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา คือ การป้องกันและแก้ไข้ปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไข้ปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมาก ในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป นอกจากนี้ทุกครั้งที่ของการช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานด้วยการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาให้กับนักเรียนนั้น มีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ 1) การให้การ ปรึกษาเบื้องต้น 2) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน ในการให้คำปรึกษาต่างๆ ครูควรรักษาความลับ เรื่องราวข้อมูลของนักเรียน ที่ให้การช่วยเหลือแก้ไข้ข้อต้องไม่นำไปเปิดเผย ยกเว้น เพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ-สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ให้เกียรตินักเรียน ดังนั้น ให้การแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนครูควรศึกษาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุให้

ถ่องแท้เสียก่อน และควรมีเทคนิคในการปัญหาหลายวิธี เพราะนักเรียนแต่ละคนอาจใช้วิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ถึงแม้ในบางครั้งจะมีสาเหตุของปัญหาที่คล้ายกันก็ตาม ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะการให้การปรึกษาจึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทางการระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนเรียนรู้ ฝึกฝน เพื่อการนำไปใช้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

เอื้อพร อ่อนนุ่ม (2554, หน้า 20-21) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาที่ได้ให้ความเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ควรให้ความดูแลอย่างใกล้ชิดต่อเนื่อง เพื่อช่วยแก้ปัญหาทั้งด้านป้องกัน และแก้ไขปัญหา การแก้ปัญหานักเรียนกลุ่มนี้ การให้คำปรึกษาเบื้องต้นให้กับนักเรียน จัดกิจกรรม ซ่อมเสริมเพียงพอเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ครูมีทักษะในการให้คำปรึกษา การให้ความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาย่างทันเหตุการณ์

จรินทร์ มณีนุ่ม (2555, หน้า 8) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การดูแลเอาใจใส่นักเรียน กลุ่มเสี่ยงมีปัญหาอย่างใกล้ชิด ให้การช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไข ปัญหาโดยการให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยครูที่ปรึกษาบันทึกผลการจัดกิจกรรมการป้องกัน และการช่วยเหลือนักเรียนไว้เป็นหลักฐาน

จุฑามณี เกษสุวรรณ (2555, หน้า 31) กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โดยการดูแลอย่างใกล้ชิด ใช้วิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกัน ไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นมาแล้วให้เหมาะสมกับลักษณะของปัญหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมได้ต่อไป แมนพงศ์ กิจจานนท์ กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง กระบวนการที่ต่อเนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน ซึ่งหากครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษา พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับลักษณะของปัญหา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคมต่อไป

ผล พรหมทอง (2555, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือนักเรียน ป้องกัน และแก้ไขอย่างเหมาะสม

จริยา นิยมสวัสดิ์ (2557, หน้า 36) กล่าวว่า ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น ในกรณีที่มีปัญหา ยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีที่เด็กมีความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเด็กด้อยโอกาสก็ควร

ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น

เสกสิทธิ์ แสตนวิสุข (2567, หน้า 72) ให้ความหมายว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหามุ่งหมายถึง ครูที่ปรึกษาต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียน ไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกัน วิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง อาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้น การช่วยเหลือแก้ปัญหานักเรียน โดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษา จึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือที่ตายตัวเพียงแต่มีแนวทางกระบวนการ หรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูที่ปรึกษาแต่ละคน สามารถเรียนรู้ ผักผ่อน เพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคนได้

สรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหามุ่งหมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหานั้นแก่นักเรียน ให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากสภาวะวิกฤตต่างๆ ได้อย่างปลอดภัยให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม โดยพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ ครูที่ปรึกษาควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายเนื่องจากความแตกต่างของบุคคล การช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะ

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 63) กล่าวว่า การส่งต่อ คือ การนำนักเรียนที่มีปัญหาเกินกว่าที่โรงเรียนจะสามารถช่วยเหลือได้ ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือเฉพาะด้าน

กรมสุขภาพจิต (2546, หน้า ข) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของนักเรียนตามกระบวนการในองค์ประกอบที่ 4 คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น อาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป

สมศรี กังวาลพงศ์ (2552, หน้า 15) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งต่อเป็นกระบวนการหนึ่งในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ใช้เมื่อนักเรียนมีปัญหาซับซ้อนหรือรุนแรง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, หน้า 14) ได้ให้ความหมายว่า การส่งต่อนักเรียน คือ หนึ่งในกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การช่วยเหลือครอบคลุมและตรงจุด โดยเฉพาะในกรณีที่โรงเรียนไม่สามารถช่วยเหลือตัวเอง

สรุปได้ว่า การส่งต่อนักเรียน หมายถึง กระบวนการที่สถานศึกษานำพานักเรียนที่มีปัญหาหรือความต้องการพิเศษเฉพาะด้าน เช่น พฤติกรรม อารมณ์ สุขภาพจิต การเรียน หรือความต้องการช่วยเหลือเฉพาะทาง ส่งต่อไปยังหน่วยงานหรือผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ หรือหน่วยงานบริการสาธารณสุข เพื่อรับการช่วยเหลือ ฟันฟู หรือบำบัดตามความจำเป็น

บริบทของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ปีการศึกษา 2567 (2567, ย่อหน้า 7-8) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2564 เผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 38 ง ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีได้ตั้งอยู่ภายใน โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ถนนนารายณ์มหาราช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ได้ย้ายสถานที่ตั้งสำนักงาน มาที่โรงเรียนโคกกะเทียมวิทยาลัย ตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรีจังหวัดลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตามลำดับ ดังนี้

1. นายธรรมวิทย์ ธรรมพิธิผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 313/2564 ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2564 - 29 สิงหาคม 2564

2. นายปริญญา จุฑาสงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตามคำสั่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 1319/2564 ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2564 ปฏิบัติหน้าที่ ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม 2564 - 30 กันยายน 2564

3. ว่าที่ร้อยตรีเมฆิน ลิ้มเจริญ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีรักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีตามคำสั่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 1668/2564 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2564 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 - 30 กันยายน 2565

4. นางสาวอัจฉรา ช่วยนุ้ม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ 1804/2565 ลงวันที่ 21 กันยายน 2565 ปฏิบัติหน้าที่ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566

5. นายศุภศิษย์ นุ่มฤทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตามคำสั่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 2140/2566 ลงวันที่ 28 กันยายน 2566 ปฏิบัติหน้าที่ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 - ปัจจุบัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนด และแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2564 เผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 38 ง ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เป็น 1 ใน 245 เขตพื้นที่การศึกษา อยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จาก 1 ใน 4 องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ มีขอบข่ายความรับผิดชอบดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาภาครัฐในเขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีสถานศึกษาในสังกัด 25 แห่ง มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 21,683 คน (ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน 2567) มีช่องทางการสื่อสารกับหน่วยงานทางการศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด ผ่านทางเว็บไซต์ <http://www.sesalop.go.th/> เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารกับสำนักงานได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

ด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจบทบาท และอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

1. มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการหรือกฎหมายอื่น และมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ 1) อำนาจหน้าที่ในการบริหารและการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) อำนาจหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการและจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาร่วมกับสถานศึกษา 3) รับผิดชอบในการพิจารณาแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด

2. ข้อ 5 แห่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมี

อำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ 1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่ การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้น พื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น 2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของ สถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงาน ข้างต้นรับทราบ รวมทั้ง กำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงาน ดังกล่าว 3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา 4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา 5) ศึกษา วิเคราะห์วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา 6) ประสาน การระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้ง ทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนา การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา 7) จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษา 8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา 9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา 10) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา 11) ประสาน การปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือ หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น 12) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ ได้รับมอบหมาย

3. ข้อ 6 แห่งประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ให้แบ่งส่วนราชการ ภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้ 1) กลุ่มอำนวยการ 2) กลุ่มนโยบายและแผน 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 4) กลุ่มบริหารงานการเงิน และสินทรัพย์ 5) กลุ่มบริหารงานบุคคล 6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 7) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา 8) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 9) หน่วยตรวจสอบภายใน 10) กลุ่มกฎหมายและคดี

โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ลพบุรี จำนวน 25 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด จำนวน 21,369 คน

กิจกรรมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ลพบุรี ได้แก่ 1) กิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) กิจกรรมการคัดกรองนักเรียน 3) กิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) กิจกรรมการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน 5) แบบบันทึกการส่งต่อนักเรียน ผ่านระบบ student care solution คือ "ระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนและบริหารจัดการสถานศึกษา" ที่ทำงานบนคลาวด์คอมพิวเตอร์ (cloud computing) และให้บริการผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (software as a service) เน้นในเรื่องการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองเป็นหลัก ผ่านทางโปรแกรมบนโทรศัพท์มือถือ (mobile application) โปรแกรมไลน์ (line application) และทางข้อความสั้น (SMS)

ภาพ 3 ระบบ Student Care Solution

ที่มา : <https://www.student.co.th/#features>

โดยกิจกรรมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี มีกระบวนการ ดังนี้

1. กิจกรรมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ประชุมระดมความคิดเห็น ประชุมร่วมกับผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี

ขั้นตอนที่ 2 ร่วมกันพัฒนากิจกรรมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ร่วมกับระบบ student care solution คือ "ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและบริหารจัดการสถานศึกษา" ที่ทำงานบนคลาวด์คอมพิวเตอร์ (cloud computing) และให้บริการผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (software as a service) เน้นในเรื่องการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองเป็นหลัก ผ่านทางโปรแกรมบนโทรศัพท์มือถือ (mobile application) โปรแกรมไลน์ (line application) และทางข้อความสั้น (SMS)

ขั้นตอนที่ 3 ประชุมสรุปกิจกรรมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ร่วมกับผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและนักเรียน

2. ผลลัพธ์ของกิจกรรมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลพบุรี ได้แก่ 1) นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา 2) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น 3) นักเรียนรู้จักตนเอง และควบคุมตนเองได้ 4) นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน 5) ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็ง จริงจัง ด้วยความเสียสละ เอาใจใส่ 6) ครูสามารถดูข้อมูลผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารได้อย่างทันที 7) ผู้ปกครองสามารถติดต่อครูที่ปรึกษาได้ทันที 8) สามารถสนทนากับครูที่ปรึกษาและเพื่อนนักเรียนในห้องเรียนผ่านห้องสนทนาออนไลน์ได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ตุลาสิทธิ์ แดงงาม (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการครูที่ปรึกษาได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นขั้นตอน มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับบุคลากร ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการร่วมกันส่งเสริมและป้องกันปัญหาของนักเรียนให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตามอัตภาพของตน เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดี และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร สรุปได้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการของครูประจำชั้นได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นขั้นตอน ประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน ส่งเสริม ป้องกันปัญหา ช่วยเหลือนักเรียนให้ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ปรับตัว และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร

ปรมาภรณ์ สนธิ (2560, หน้า 23) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี” ผลจากการวิจัยโดยภาพรวม พบว่า การดำเนินการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก เป็นระบบตามหลักการพัฒนาระบบโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์ ครบคลุม ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และผู้ใช้ระบบมีความพึงพอใจในระบบดังกล่าว จึงทำให้ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สุลาสัย ทองดี, และธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ (2561, หน้า 48-50) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 1) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากด้านการส่งต่อนักเรียนนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ส่วนด้านการ คัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลการเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ที่ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียน การเข้าร่วมอบรมระบบดูแลช่วยเหลือ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ด้านที่มีข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยเฉพาะในประเด็นการนำผลไปใช้ในการดูแลนักเรียนต้องเป็นเป็นธรรมชาติ ไม่ลำเอียง ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจให้การช่วยเหลือ

จันจิรา ไชยรัตน์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2560 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี, และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970, pp.607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) แล้วจับสลาก เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 58 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.885 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (mean) หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษา พบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2) ผลการเปรียบเทียบระดับ การการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรอายุ พบว่า ครูที่มีอายุ ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน และ 4) ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดย ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาตีน่า อินทมี (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จำนวน 118 คน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา พ.ศ. 2559 จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของเครจซี่, และมอร์แกน เลือกด้วย วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และทดสอบเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับมากค่าเฉลี่ย

สูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลรองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ในขณะที่การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศทั้งภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ทั้งภาพรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธ.สุรางค์ บุญทอง (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประสาน สัมพันธ์โดยมีรายละเอียดรายด้าน ดังนี้ 1) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จัก คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการจัดกิจกรรมเข้าค่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต นักเรียนเป็นประจำทุกปีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมพัฒนาด้านเจตคติที่ดีเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างครูและคณะกรรมการสถานศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ด้านการเป็นผู้นำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการแนะนำหรือส่งต่อนักเรียนไปยังโรงพยาบาลเมื่อมีปัญหาเรื่องสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสถานศึกษามีค่าพาหนะในการเดินทางไปเยี่ยมบ้านนักเรียนตามความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4) ด้านการประสานสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการแก้ไขปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสถานศึกษามีการประเมินความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนากับสถานศึกษาร่วมกับชุมชนในการวางแผนและนำเสนอรายละเอียดกิจกรรมเกี่ยวกับการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 5) ด้านการนิเทศ ติดตามและ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คือ สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการ ปฏิทิน ปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนสถานศึกษามีการบันทึก รายงานผลการส่งต่อและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

โยธิกา เลิศรัตยากุล, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, และสมศักดิ์ บุญปุ (2564, หน้า 166) ได้ทำการวิจัย เรื่องระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาตามหลัก

พุทธธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธีด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง 357 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาระบบ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 7 รูป/คน ทำการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และขั้นตอนที่ 3 เสนอระบบ ด้วยสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 8 รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่าระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือ นักเรียนสำหรับสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 ส่วน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยนำเข้า (input) ได้แก่ 1.1) การส่งเสริมดูแลช่วยเหลือ นักเรียน 1.2) สังคหวัตถุ 4 1.3) บริบทของโรงเรียน 1.4) กฎหมาย 1.5) บริบทของชุมชน 2) กระบวนการ (process) ได้แก่ 2.1) กระบวนการส่งเสริมนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน การส่งต่อนักเรียน 2.2) การบูรณาการพุทธธรรม คือ สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน การให้ ปิยวาจา วาจา เป็นที่รัก อตถจริยา การประพฤติประโยชน์ สมานัตตตา ความมีตนเสมอ 3) ผลลัพธ์ (output) 3.1) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน 3.2) มีเป้าหมาย 3.3) หลักการ 4) ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) และ 5) สภาพแวดล้อม (environment) 5.1) สภาพแวดล้อมภายนอก 5.2) สภาพแวดล้อมภายใน

กชพร นาคทัศน์, และพนายุทธ เขยบาล (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน 2) ศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน และ 5) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนจำนวน 302 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .938 และ .931 ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 36 ตัวชี้วัด 2) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาบึงกาฬโดยรวมอยู่ในระดับมาก 4) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาบึงกาฬมีความสัมพันธ์กันสมการพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นตัวแปรพยากรณ์ได้อำนาจพยากรณ์ร้อยละ 73.80

วาทีน สินชู, และคนอื่นๆ (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 2) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และ 4) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 205 คน โดยกำหนดตามตารางสำเร็จของ Krejcie, & Morgan จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยจับสลากจำนวนครูตามสัดส่วนของประชากรในโรงเรียน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.963 และค่าความเชื่อมั่นของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เท่ากับ 0.964 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการประเมินผล และรายงานผล ด้านการกำกับ นิเทศ และติดตามผล ด้านการประสานงาน และด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากร 2) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมพัฒนานักเรียน และการส่งต่อนักเรียน 3) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.999 และ 4) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้านร่วมกับการพยากรณ์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ร้อยละ 87.10 โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ มีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการประสานงาน ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินผล และรายงานผล และด้านการกำกับ นิเทศ และติดตามผลตามลำดับ

กิ่งกาญจน์ ประสม (2566, หน้า 89) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และรายด้านโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการคัดกรองนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียนนักเรียน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

วันเฉลิม ชันงาม, และกิจพิณัฐ อุสาโห (2566, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงกาฬ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตบึงกาฬ ประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียนจำนวน 5 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอน จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยมีความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้โปรแกรม google form ได้รับตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 77.50 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ เฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งต่อนักเรียน รองลงมา คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการรู้จักนักเรียนเป็น

รายบุคคล 2) แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การจัดโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบปัญหาความเป็นอยู่ที่บ้านของนักเรียนและสร้างสัมพันธภาพอันดีกับนักเรียนจนนักเรียนเกิดความไว้วางใจ ควรจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมและแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความถนัด และควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งให้คำแนะนำในเรื่องการปรับตัวและการวางตัวรวมถึงมารยาททางสังคมให้กับผู้เรียน

ธนิดา ดวงศิริ, และวรชัย วิภูอุปโคตร (2566, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารตามการประเมินของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา วัดดูประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารตามการประเมินของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการศึกษาแสดงว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารตามการประเมินของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารตามการประเมินของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานระบบดูแลช่วยเหลือของครู โดยภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐพล พรหมมา (2564, หน้า 45-60) ได้ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ทั้งหมด 351 คน พบว่า เป็นเพศหญิง จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 63.25 เพศชาย จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 36.75 อายุของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 มีอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วงมากกว่า 30-45 ปีขึ้นไป มีจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 44.73 เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 73.50 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาตามขนาดสถานศึกษาของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงาน

ในสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นขนาดกลาง จำนวน 164 คน คิด เป็นร้อยละ 46.72 1) ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้าน การส่งเสริมนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้าน การส่งต่อนักเรียนนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน 2) การเปรียบเทียบ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการศึกษา พบว่า 2.1) ผลการเปรียบเทียบระดับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 2.2) ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนก ตามตัวแปรอายุ พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2.3) ผลการเปรียบเทียบระดับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผล การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรขนาด สถานศึกษา พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ภาคิน เศรษฐภักดี (2560, หน้า 67) ได้ทำวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จัก นักเรียน เป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน รวมทั้งเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติในโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน จำแนกตาม สถานภาพและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA: F-test) ผลการวิจัย พบว่า ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการคัดกรอง นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบ ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน ในแต่ละด้านจำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามขนาด โรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภูษณิศา คารวพงศ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูใน โรงเรียน สำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตสายไหม สังกัด กรุงเทพมหานคร ตามประเภทของสถานศึกษา สถานภาพ ประสบการณ์การทำงาน และ ประสบการณ์การอบรม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียน สำนักงาน เขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2556 จำนวน 223 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้าน การคัดกรองนักเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน 2) ปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตสายไหม สังกัด

กรุงเทพมหานคร โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อ นักเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ 3) การเปรียบเทียบสภาพและปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตสายไหม สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ไม่แตกต่างกันตามประเภทของสถานศึกษา สถานภาพ ประสบการณ์ การทำงาน และประสบการณ์การอบรมระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน

เต็มเดช ไชยสำโรง, ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง, และสมชัย พุทธา (2566, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ศึกษาการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูของสถานศึกษา 70 แห่ง จากการเปิดตารางของเครจซี่, และมอร์แกน ด้วยวิธีการ สุ่มแบบแบ่งชั้น ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลจากสถานศึกษาละ 5 คน เท่าๆ กัน รวมจำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค ของตัวแปรด้านการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ 0.95 และตัวแปร ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน 2) ระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการวิเคราะห์การบริหารงาน ทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ด้านแนวทางการจัด กิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียนด้านงานกิจการนักเรียนด้านการรับ นักเรียนและด้านการจัดทำสำมะโนผู้เรียนส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ประสิทธิภาพการทำนาย ร้อยละ 73.30

อัจฉราพร มานะกิจ (2567, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 2) สภาพการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา และ 4) ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 297 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่, และมอร์แกน จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนค่าเกี่ยวกับปัจจัยศัตรูที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ สมรรถนะของครู ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นโยบายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครื่องข่ายความร่วมมือ และเทคโนโลยีสารสนเทศ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยวิธีแบบขั้นตอน ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ปัจจัยศัตรูที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะของครู การทำงานเป็นทีมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นโยบายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เครื่องข่ายความร่วมมือ และเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไข และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การส่งต่อนักเรียน 3) ปัจจัยศัตรูที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ปัจจัยศัตรูที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ นโยบายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สมรรถนะของครู ด้านเครื่องข่ายความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาได้ร้อยละ 64.5

วรานนท์ กงลา (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและ

พัฒนา อีก 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการคัดกรอง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียน

สมบุรณ์ แก้วทวย, และดารณีย์ พยัคฆ์กุล (2567, หน้า 45) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่ม เพชรชนแดน อำเภอนครหลวง จังหวัด เพชรบูรณ์ บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอนครหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่ม เพชรชนแดน อำเภอนครหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 119 คน และคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.66 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และมีแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (content analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอนครหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด โดยผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน รองลงมา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน 2) ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน กลุ่มเพชรชนแดน อำเภอนครหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีผลการศึกษาตั้งผู้บริหารควรจัดให้ มีเวลาในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน เพื่อเกิดความสัมพันธ์อันดีส่งผลให้เกิดความสะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้บริหารควรจัดให้มีการออกแบบการประเมิน นักเรียนที่มีวิธีการหลากหลายด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และจำแนกนักเรียนตามกลุ่มที่สถานศึกษากำหนดมาตรฐานและเกณฑ์ไว้ โรงเรียนควรมีการสำรวจความต้องการการจัดกิจกรรมที่พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ และด้านทักษะอาชีพ โรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมครูเพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการแนะแนวและเทคนิคการให้คำปรึกษา ส่งผลให้การแก้ไขปัญหา นักเรียนถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ และผู้บริหารควรมีการชี้แจงกับผู้ปกครองและนักเรียนให้เข้าใจถึงความจำเป็นของการส่งต่อนักเรียนและควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ สามารถส่งต่อนักเรียนได้ทันสถานการณ์ เป็นต้น

ธิตี ศรีโต, อารมณ จินดาพันธ์, และสมใจ เดชบำรุง (2566, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 ประชากรที่ใช้ คือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 กลุ่มตัวอย่าง ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านที่ต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 พบว่า มีพหุแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยจึงนำมาสังเคราะห์เป็นโครงการเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนได้ ดังนี้ 1) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การใช้เครื่องมือและแนวปฏิบัติในการเก็บข้อมูลเพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) โครงการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) โครงการจิตวิทยาเพื่อห้องเรียน 4) โครงการห้องครูห้องเพื่อนที่ปรึกษา

จิระนันท์ นนทะบุตร, และธรินธร นามวรรณ (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ 2) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะ ที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูจำนวน 339 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, & Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบ

แบ่งชั้น ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยศึกษาและสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่ใช้พัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากผู้บริหารและครู จากการสัมภาษณ์เชิงลึกโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีจำนวน 3 โรงเรียน ร่างเป็นแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประเมินแนวทางโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และจัดลำดับความต้องการของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 34 แนวทาง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา พบว่า แนวทางมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สุมลรัตน์ เหล่าอยู่คง (2566, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน 2) เปรียบเทียบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างในการ วิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน คุณวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัชภัฏ แสสนณรงค์, อธิภัทร ถิ่นแสนดี, และสุเทพ เมย์ไธสง (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพระธาตุอุโมงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพระธาตุอุโมงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษา พระธาตุอุโมงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวน 10 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 95 คน และมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยค่า t-test และ F-test ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพระธาตุอุโมงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ความคิดเห็นของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพระธาตุอุโมงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพระธาตุอุโมงค์

2. งานวิจัยต่างประเทศ

กู๊ดแมน (Goodman, 2003, abstracts) ได้ศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรอง นักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจ เยาวชน ในชุมชนที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครอง ครู เพื่อนเยาวชน พบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าเป็นความผิดปกติทางจิตใจเกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ของบุคคล โดยมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคลพฤติกรรมอยู่ไม่สุข ไม่อยู่นิ่ง พวกซิมเซรั้า และพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่นๆ ความกลัวสิ่งของหรือสัตว์ เฉพาะบุคคลถูกทอดทิ้งในวัยเด็ก และพฤติกรรมการกิน

ไม่เหมาะสมทำให้การคัดกรองเยาวชนที่มีความผิดปกติทางจิตใจ มีความแม่นยำและแก้ปัญหา ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมมากกว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู และเพื่อนเยาวชน

วิลเลียม (Williams, 2008, abstracts) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การศึกษาการบริหารจัดการองค์กรและการรับรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเชื่อมต่อกับ เรื่องสุขภาพของเยาวชน การวิจัยเชิงบรรยายแบบกรณีศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ เพื่ออธิบายความแตกต่างของแต่ละโมเดลที่ใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเพื่อ สืบสวนว่าโครงสร้างด้านการบริหารจัดการองค์กรแบบที่ขาดหายไป วิธีการรวบรวม ข้อมูลที่ใช้ใน การวิจัยครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในส่วนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้ง ผู้เกี่ยวข้องในการบริหารงานโรงเรียนจากภายนอก จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ในส่วนของข้อมูล เชิงคุณภาพ โดยใช้กลยุทธ์แบบเน้นกรณีศึกษาในการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในหลายๆ กรณี ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมด้านการเชื่อมต่อองค์ประกอบย่อยในแต่ละโมเดล และ พบว่า ความแตกต่างนี้มีความเด่นชัดที่สุดในการบริหารกระบวนการด้านการติดตามผล และยังมี ผลกระทบต่อนักเรียนที่รับบริการจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกด้วย

บิตเติล (Biddle, 2009, abstracts) ได้ศึกษาการศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียน กลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ชอบและเข้าร่วม ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากการมีความคิดฆ่าตัวตาย, การแสดงท่าทางหรือ พยายามที่จะละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ลดลง รวมทั้งระดับ การถูกสั่งพักการเรียนทดลอง อย่างไรก็ตามจากการรายงานของนักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาการคิดฆ่าตัวตายและปัญหาอื่นๆ ทำให้สามารถทำนายรูปแบบ การละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติด และสารประเภทแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง เช่นพบว่า บางครั้งนักเรียนเหล่านี้ก็อาจจะใช้ยาเสพติด และสารประเภทแอลกอฮอล์เพื่อการรักษาตนเองก็ได้ และพบว่า รูปแบบการบริการที่มีค่านัยสำคัญ ทางด้านสถิติสูงสุดในการทำนายผลการลดระดับ การละเมิดนโยบาย ด้านการใช้ยาเสพติดและสาร ประเภทแอลกอฮอล์ รวมทั้งการลดระดับการถูกสั่ง พักการเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงคิดฆ่าตัวตาย คือ ส่วนที่ได้รับการประเมินโดยหน่วยงานที่ได้รับ อนุญาตให้ทำการจัดหาหาเสพติดและสารประเภท แอลกอฮอล์ไว้ใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังพบว่า การวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในโรงเรียนอื่นๆ เช่น โรงเรียนสำหรับ เยาวชนที่มีปัญหาด้านการผิดวินัย และการบริการสำหรับเด็กและเยาวชนที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานของ ชุมชน มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและ สารประเภทแอลกอฮอล์ในโรงเรียน และพบว่า การรักษาผู้ป่วยนอกที่มีอาการติดยาเสพติดและ สารประเภทแอลกอฮอล์ คือ ตัวทำนายผลด้านการสนับสนุน ระดับการเลื่อนชั้นเรียนหรือการจบ การศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับนักเรียน เหล่านั้น

แจ๊คสัน (Jackson, 2013, para.2) ได้ศึกษาผลกระทบของการจัดกิจกรรมกลุ่มที่ปรึกษาพฤติกรรมด้านของเขาว์น ปัญหา โดยเทคนิคของการควบคุมตัวเองซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมในห้องเรียนและประสิทธิภาพในตัวเองของนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมนี้มีผลกระทบในด้านบวกที่มีผลต่อพฤติกรรมในชั้นเรียน ในงานวิจัยมีข้อเสนอแนะให้อาจารย์แนะแนวควรปฏิบัติกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมในชั้นเรียนแบบแปลกแยกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้มีหน้าที่แนะแนวต้องมีความสามารถในการป้องกันปัญหาด้านพฤติกรรมให้มากขึ้น

อีริก้า (Erica, 2014, pp.154-166) ได้ศึกษาการนำแรงจูงใจและการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนมาใช้กับนักศึกษาชั้นปีแรกของมหาวิทยาลัย ซึ่งจำนวนนักศึกษารุ่นแรกที่ลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น นักเรียนเหล่านี้มักจะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงกับการเข้าสู่ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยเนื่องจากขาดความรู้ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมใหม่ บางส่วนไม่มีระบบสนับสนุนที่จำเป็นเพื่อให้ประสบความสำเร็จ การทำความเข้าใจวิธีช่วยเหลือนักศึกษาเหล่านี้ในการปรับปรุงการรักษาผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง มีการจัดทำกรณีศึกษาเพื่อกำหนดแรงจูงใจและระบบสนับสนุนของนักศึกษาชั้นปีแรก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ซึ่งมีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวน 1,154 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารจำนวน 63 คน และครูจำนวน 1,091 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี, 2567, ย่อหน้า 2)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนแน่นอน (finite population) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่าง จึงใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน 0.05 (Yamane, 1973, p.1089) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 298 คน แต่เนื่องจากผู้บริหารมีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นผู้บริหารจำนวน 45 คน และครูจำนวน 253 คน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาความเหมาะสมเป็นตัวแทนที่ดีในแต่ละตำแหน่ง เนื่องจากผู้บริหารมีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นผู้บริหารจำนวน 45 คน และครูจำนวน 253 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา แล้วคำนวณหากลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดของสถานศึกษาโดยใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางค์ สามารถจำแนกได้ ดังตาราง 2

ขั้นตอนที่ 3 ใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากให้ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

โรงเรียน	จำนวนประชากร (N)			กลุ่มตัวอย่าง (n)		
	ผู้บริหาร สถาน ศึกษา	ครูและ บุคลากร ทางการศึกษา	รวม	ผู้บริหาร สถาน ศึกษา	ครูและ บุคลากร ทางการศึกษา	รวม
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	24	634	658	18	147	165
โรงเรียนขนาดใหญ่	8	111	119	6	26	32
โรงเรียนเล็กและขนาดกลาง	31	346	377	21	80	101
รวม	63	1,091	1,154	45	253	298

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาคนคว่าอิสระ เพื่อนำมาประกอบในการ สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วยเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ (สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 139-140) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ด้านที่ 3 การส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ปัญหา ด้านที่ 5 การส่งต่อ โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตาม แนวทางการสร้างเครื่องมือวัดของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ
2. วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
3. สร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดเป็นประเด็นให้ครอบคลุมขอบเขตที่กำหนดในกรอบแนวคิดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้าง เพื่อพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสมกับขอบเขตที่กำหนด
2. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ผู้ค้นคว้าได้นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รอบรู้เฉพาะเรื่อง (subject matter specialists) จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ครอบคลุม ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-

Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ จำนวน 30 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน และครูจำนวน 25 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability)

4. หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (พิชิต ฤทธิ์จรรย์, 2551, หน้า 248) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

2. เมื่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีอนุญาตให้เก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้การตอบแบบสอบถาม

3. จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล พร้อมแบบสอบถามที่ใส่รหัสกำกับแล้วไปถึงผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 253 คน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำ google form

4. ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถาม ใน google form ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และการหาค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง โดยแปลความหมายการให้คะแนนจากค่าเฉลี่ย (mean) ตามเกณฑ์ ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2542, หน้า 108)

- 4.50 - 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง มีผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ สถานภาพ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี (L.S.D.) ของฟิชเชอร์ (Fisher)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เป็นตัวแทนของประชากร โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คำนวณจากสูตร (Yamane, 1973, p.1089)

$$N = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N	แทน	จำนวนประชากร
e	แทน	ความคลาดเคลื่อนที่ยอดให้เกิดขึ้นได้

2. การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อวัดความเที่ยงตรง (validity) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549, หน้า 73)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือลักษณะพฤติกรรม
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการ ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549, หน้า 76)

$$a = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	a	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อคำถาม
	s_i	แทน	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	s_t	แทน	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม

4.1 การหาค่าร้อยละ (percentage) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549, หน้า 35-40)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
-------	---	-----	--------

f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

4.2 การหาค่าเฉลี่ย (mean) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์ตันะ, 2549, หน้า 86)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มตัวอย่าง

4.3 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์ตันะ, 2549, หน้า 106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละขอ
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

5. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

5.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน คำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์ตันะ, 2549, หน้า 87)

$$F = \frac{s_1^2}{s_2^2}, df_1 = n_1 - 1, s_1^2 > s_2^2, df_2 = n_2 - 2$$

เมื่อ	s_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่ามาก
-------	---------	-----	--

s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าน้อย

- ถาทดสอบแลวมินัยสำคัญทางสถิติ ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}, df = \frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}\right]^2}{\frac{\left[\frac{s_1^2}{n_1}\right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{s_2^2}{n_2}\right]^2}{n_2 - 1}}$$

- ถาทดสอบแลวมินัยสำคัญทางสถิติ ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right]}} \quad df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	สถิติทดสอบที (t-test)
	$\bar{x}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
	$\bar{x}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
	s_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
	s_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนหน่วยในกลุ่มที่ 2

5.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) คำนวณจากสูตร
(ชูศรี วงศ์ตันะ, 2549, หน้า 88)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (mean of sum squares between groups)

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
(mean of sum squares within groups)

5.3 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี Least Significant Difference (LSD) ของฟิชเชอร์ (Fisher) คำนวณจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545, หน้า 333)

$$LSD = t_{1-\frac{\alpha}{2}; n-k} \sqrt{MSE \left[\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right]}$$

เมื่อ

LSD	แทน	ผลต่างนัยสำคัญที่คำนวณได้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ i และ j
MSE	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน
K	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดสอบ
n	แทน	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด
α	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ
df	แทน	ค่าองศาแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน
MS	แทน	ผลเฉลี่ยกำลังสอง
p	แทน	ค่าทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ
* $p \leq .05$	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 298 คน ซึ่งสามารถแบ่งผลการศึกษาเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตลพบุรี จำแนกตาม เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และ ขนาดของสถานศึกษา ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (n =298 คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1) ชาย	121	40.60
2) หญิง	177	59.40
2. ตำแหน่งหน้าที่		
1) ผู้บริหารสถานศึกษา	45	15.10
2) ครู	253	84.90
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1) น้อยกว่า 5 ปี	81	27.20
2) 5 – 10 ปี	113	37.90
3) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	104	34.90
4. ขนาดของสถานศึกษา		
1) ขนาดเล็กและขนาดกลาง	101	33.90
2) ขนาดใหญ่	32	10.74
3) ขนาดใหญ่พิเศษ	165	55.36

จากตาราง 3 จำนวนและร้อยละจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 59.40 มีตำแหน่งครู

จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 84.90 มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนนักเรียน

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน	ระดับของบทบาท		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.73	0.30	มากที่สุด
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.70	0.40	มากที่สุด
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.63	0.32	มากที่สุด
4. ด้านการป้องกันแก้ไขปัญหา	4.65	0.35	มากที่สุด
5. ด้านการส่งต่อนักเรียนนักเรียน	4.52	0.55	มากที่สุด
ภาพรวม	4.64	0.32	มากที่สุด

จากตาราง 4 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.32) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป ลำดับแรกดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.30) 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.40) 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.35) และ 4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.32) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียนนักเรียน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.55)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสกลนคร ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระดับของบทบาท			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างชัดเจน	4.76	0.54	มากที่สุด	4
2. สนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.64	0.61	มากที่สุด	12
3. สนับสนุนให้จัดการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาให้มีความเข้าใจกระบวนการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างชัดเจน	4.68	0.58	มากที่สุด	11
4. ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดทำปฏิทินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.70	0.57	มากที่สุด	10
5. สนับสนุนสื่อและเครื่องมือเพื่ออำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนอย่างเหมาะสม	4.73	0.55	มากที่สุด	7
6. ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนแบบ 100%	4.83	0.52	มากที่สุด	1
7. ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลน้ำหนัก ส่วนสูงของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.71	0.63	มากที่สุด	9
8. ส่งเสริมให้มีการดำเนินการตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อตรวจหาสารเสพติดอย่างต่อเนื่อง	4.75	0.57	มากที่สุด	5
9. สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลด้านการเรียนของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.78	0.53	มากที่สุด	2
10. สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.77	0.51	มากที่สุด	3
11. ส่งเสริมให้หน่วยงานภายนอกเช่น สถานีอนามัย หรือ รพ.สต. มาการตรวจสุขภาพประจำปีของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.74	0.56	มากที่สุด	6

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระดับของบทบาท			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
12. ส่งเสริมให้หน่วยงานภายนอกเช่น สถานีนอนามัย หรือ รพ.สต. มาการตรวจสุขภาพประจำปีของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.71	0.57	มากที่สุด	8
ภาพรวม	4.73	0.30	มากที่สุด	

จากตาราง 5 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.30) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนแบบ 100% ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.52) 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลด้านการเรียนของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.53) และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.61)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการคัดกรองนักเรียน

ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระดับของบทบาท			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. สนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียน	4.61	0.62	มากที่สุด	5
2. ส่งเสริมการให้ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาเพื่อให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างถูกต้อง	4.76	0.56	มากที่สุด	1

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระดับของบทบาท			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
3. ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาร่วมกันประชุมวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.73	0.61	มากที่สุด	2
4. สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ การแบ่งกลุ่มนักเรียน จำแนกเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างเป็นระบบ	4.70	0.56	มากที่สุด	3
5. จัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการแบ่งกลุ่มนักเรียนของครูที่ปรึกษา ให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.68	0.57	มากที่สุด	4
ภาพรวม	4.70	0.40	มากที่สุด	

จากตาราง 6 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการคัดกรองนักเรียนพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการให้ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาเพื่อให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.56) 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาร่วมกันประชุมวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.61) และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ การแบ่งกลุ่มนักเรียน จำแนกเป็น กลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียน ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.62)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน	ระดับของบทบาท			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. สนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างมีประสิทธิภาพ	4.58	0.55	มากที่สุด	9
2. สนับสนุนให้จัดการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาให้มีความเข้าใจแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างถูกต้อง	4.60	0.67	มากที่สุด	7
3. จัดให้มีการประชุมชี้แจงนักเรียนให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง	4.59	0.55	มากที่สุด	8
4. ส่งเสริมให้มีการออกปฏิทินการอบรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.62	0.51	มากที่สุด	4
5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการร่างกายและจิตใจอย่างหลากหลาย	4.71	0.48	มากที่สุด	1
6. สนับสนุนให้ครูปรึกษาประเมินผลและรายงานผลการดำเนินกิจกรรมโฮมรูมตามปฏิทินอย่างเป็นระบบ	4.61	0.63	มากที่สุด	5
7. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.67	0.48	มากที่สุด	2
8. ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษารายงานผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ	4.64	0.55	มากที่สุด	3
9. จัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองของครูที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.60	0.62	มากที่สุด	6
ภาพรวม	4.63	0.32	มากที่สุด	

จากตาราง 7 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.32) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ร่างกายและจิตใจอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.71$,

S.D. = 0.48) 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.48) และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษารายงานผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมชี้แจงนักเรียนให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.55)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	ระดับของบทบาท			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. สนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.59	0.63	มากที่สุด	7
2. สนับสนุนให้จัดการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาเพื่อให้เข้าใจแนวปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างถูกต้อง	4.61	0.56	มากที่สุด	6
3. ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้รับการอบรมเพิ่มความรู้ในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.66	0.61	มากที่สุด	4
4. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างหลากหลาย	4.78	0.42	มากที่สุด	1
5. สนับสนุนให้จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนเพื่อร่วมเป็นกรรมการในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.74	0.54	มากที่สุด	2
6. ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ	4.67	0.47	มากที่สุด	3
7. ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.51	0.66	มากที่สุด	8

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	ระดับของบทบาท			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
8. จัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข้ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาและครูที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	4.62	0.57	มากที่สุด	5
ภาพรวม	4.65	0.35	มากที่สุด	

จากตาราง 8 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.35) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข้ปัญหานักเรียนอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.42) 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนเพื่อร่วมเป็นกรรมการในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.54) และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.66)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการส่งต่อนักเรียน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ระดับของบทบาท			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.49	0.68	มาก	5
2. สนับสนุนให้จัดการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาเพื่อให้เข้าใจแนวปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างถูกต้อง	4.52	0.63	มากที่สุด	3

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	ระดับของบทบาท			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
3. ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดทำรายละเอียดการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนก่อนส่งต่อทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ	4.50	0.67	มากที่สุด	4
4. สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้เข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนไปขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง	4.58	0.62	มากที่สุด	1
5. ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษารายงานผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ	4.57	0.65	มากที่สุด	2
6. จัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาของครูที่ปรึกษาและครูที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง	4.45	0.69	มาก	6
ภาพรวม	4.52	0.55	มากที่สุด	

จากตาราง 9 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการส่งต่อนักเรียนพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.55) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้เข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนไปขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.62) 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษารายงานผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.65) และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้จัดการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาเพื่อให้เข้าใจแนวปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.55) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาของครูที่ปรึกษาและครูที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.69)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของผู้บริหารสถานในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรในสมมติฐานในการวิจัย จำแนกตาม เพศ สถานภาพ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และเมื่อจำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้การทดสอบของฟิชเชอร์ (Fisher's method) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 10 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ

การดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	เพศ				t	p
	หญิง (177 คน)		ชาย (121 คน)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.73	0.29	4.75	0.33	-0.526	.599
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.68	0.42	4.72	0.37	-0.758	.449
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.61	0.35	4.65	0.28	-1.231	.219
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.64	0.34	4.66	0.35	-0.214	.831
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.47	0.59	4.58	0.47	-1.782	.076
ภาพรวม	4.63	0.33	4.67	0.30	-1.173	.242

จากตาราง 10 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกๆ ด้าน

ตาราง 11 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จําแนกตามสถานภาพ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	สถานภาพ				t	p
	ผู้บริหาร (45คน)		ครู(253คน)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.71	0.32	4.74	0.30	-0.472	.637
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.72	0.29	4.69	0.42	0.643	.522
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.68	0.23	4.62	0.34	1.589	.116
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.67	0.28	4.65	0.36	0.417	.678
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.57	0.49	4.51	0.56	0.794	.430
ภาพรวม	4.67	0.26	4.64	0.33	0.721	.474

จากตาราง 11 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จําแนกตามสถานภาพ เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกรายด้าน

ตาราง 12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จําแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็น รายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.284	2	0.142	1.534	.217
	ภายในกลุ่ม	27.319	295	0.093		
	รวม	27.603	297			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.021	2	0.010	0.065	.937
	ภายในกลุ่ม	47.356	295	0.161		
	รวม	47.377	297			

ตาราง 12 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
3. ด้านการส่งเสริมและ พัฒนาผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.164	2	0.082	0.786	.456
	ภายในกลุ่ม	30.844	295	0.105		
	รวม	31.008	297			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	0.086	2	0.043	0.355	.701
	ภายในกลุ่ม	35.622	295	0.121		
	รวม	35.708	297			
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.103	2	0.052	0.173	.841
	ภายในกลุ่ม	88.401	295	0.300		
	รวม	88.505	297			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.105	2	0.053	0.551	.601
	ภายในกลุ่ม	30.443	295	0.103		
	รวม	30.549	297			

จากตาราง 12 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่าไม่แตกต่างกันในทุกรายด้าน

ตาราง 13 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็น รายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.345	2	0.173	1.868	.156
	ภายในกลุ่ม	27.258	295	0.092		
	รวม	27.603	297			

ตาราง 13 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.128	2	0.064	0.399	.671
	ภายในกลุ่ม	47.249	295	0.160		
	รวม	47.377	297			
3. ด้านการส่งเสริมและ พัฒนา ผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.081	2	0.040	0.384	.681
	ภายในกลุ่ม	30.928	295	0.105		
	รวม	31.008	297			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	0.256	2	0.128	1.064	.346
	ภายในกลุ่ม	35.452	295	0.120		
	รวม	35.708	297			
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.344	2	0.172	0.575	.563
	ภายในกลุ่ม	88.161	295	0.299		
	รวม	88.505	297			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.165	2	0.083	0.802	.449
	ภายในกลุ่ม	30.383	295	0.103		
	รวม	30.549	297			

จากตาราง 13 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่าไม่แตกต่างกันในทุกรายด้าน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะไว้ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีเมื่อจำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวน 1,154 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 63 คน และครูจำนวน 1,091

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนแน่นอน (finite population) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่าง จึงใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 298 ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นผู้บริหารจำนวน 45 คน และครูจำนวน 253 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาความเหมาะสมเป็นตัวแทนที่ดีในแต่ละตำแหน่ง เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นผู้บริหารจำนวน 45 คน และครูจำนวน 253 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา แล้วคำนวณหากลุ่มตัวอย่างในแต่ละขนาดของสถานศึกษาโดยใช้วิธีเทียบบัญญัติไตรยางค์

ขั้นตอนที่ 3 ใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากให้ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์ เพื่อนำมาประกอบในการ สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วยเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ (สุวรรีย์ ศิริโกศาภิรมย์, 2546, หน้า 139-140) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ด้านที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ปัญหา ด้านที่ 5 การส่งต่อนักเรียน โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนตาม แนวทางการสร้างเครื่องมือวัดของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก
- 3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อยที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์สถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แบ่งเป็นรายด้าน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ ประสพการณ์ในการทำงาน โดยใช้การทดสอบที (t-test) และเมื่อจำแนกตามประสพการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ใช้การทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีการแอลเอสดีของฟิชเชอร์ (LSD Fisher's method)

สรุปผล

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี มีดังนี้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ลำดับแรก ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน

1.1 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนแบบ 100% 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลด้านการเรียนของนักเรียนอย่างเป็นระบบและ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการคัดกรองนักเรียนพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาเพื่อให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างถูกต้อง 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาร่วมกันประชุมวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างเป็นระบบ และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศการแบ่งกลุ่มนักเรียน จำแนกเป็น กลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างเป็นระบบตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียน

1.3 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ร่างกายและจิตใจอย่างหลากหลาย 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษา รายงานผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ

ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมชี้แจงนักเรียนให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง

1.4 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างหลากหลาย 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนเพื่อร่วมเป็นกรรมการในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ

1.5 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ 1) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้เข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนไปขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษารายงานผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้จัดการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาเพื่อให้เข้าใจแนวปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างถูกต้อง ตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาของครูที่ปรึกษาและครูที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตาม เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ เพศชายและเพศหญิง พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันในทุกๆด้าน

2.2 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกรายด้าน

2.3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันในทุกรายด้าน

2.4 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันในทุกรายด้าน

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

1.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรทางการศึกษาได้จัดทำตามขั้นตอน 5 ขั้นตอนอย่างเป็นระบบ รวมถึงต้นสังกัดอย่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีก็เล็งเห็นถึงความสำคัญจึงจัดกิจกรรมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ได้แก่ 1) กิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) กิจกรรมการคัดกรองนักเรียน 3) กิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) กิจกรรมการป้องกันช่วยเหลือและแก่นักเรียน 5) แบบบันทึกการส่งต่อนักเรียน ผ่านระบบ student care solution คือ "ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและบริหารจัดการสถานศึกษา" ที่ทำงานบนคลาวด์คอมพิวเตอร์ (cloud computing) และให้บริการผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (software as a service) เน้นในเรื่องการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองเป็นหลัก ผ่านทางโปรแกรมบนโทรศัพท์มือถือ (mobile application) โปรแกรมไลน์ (line

application) และทางข้อความสั้น (SMS) อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ (2567, หน้า 2) ในการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย มุ่งสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันภัยคุกคามในชีวิตทุกรูปแบบ โดยมีการดำเนินการตามแผนและมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในรูปแบบต่างๆ อย่างเข้มข้น ปลูกฝังทัศนคติ พฤติกรรม และองค์ความรู้ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และไซเบอร์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เชื่อมโยงกับนโยบายการบริหารงานของพลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รมว.ศธ. และนายสุรศักดิ์ พันธุ์เจริญวรกุล รมช.ศธ. ในการส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม สร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พัฒนาบทบาทและภารกิจด้านความปลอดภัยของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ภายใต้การนำของ ว่าที่ร้อยตรี ธนุ วงษ์จินดา เลขาธิการ กพฐ. ได้กำหนดนโยบายสำคัญให้สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เต็มเดช ไชยสำโรง, ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง, และสมชัย พุทธทา (2566, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ อัจฉราพร มานะกิจ (2567, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

1.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าใจบริบทชีวิต ความสามารถ และความต้องการเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนอย่างแท้จริง โดยมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางสนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรทางการศึกษามีการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ และใช้ข้อมูลนักเรียนในการวางแผนส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพร มานะกิจ (2567, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนของสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ แก้วทุย, และดารณีย์ พยัคฆ์กุล (2567, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน กลุ่มเพชรชนแดน อำเภอนาดูน จังหวัด เพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการคัดกรองนักเรียนใน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ครูและบุคลากร ในโรงเรียนดำเนินการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ เช่น การใช้แบบประเมินต่างๆ การจัดเก็บ ข้อมูลพฤติกรรม ความเสี่ยงด้านอารมณ์ สังคม และสุขภาพจิต ตลอดจนการประชุมวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมกันระหว่างครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติ ศรีโต, อารมณ จินดาพันธ์, และสมใจ เดชบำรุง (2566, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 ด้านการคัดกรองนักเรียนภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุดและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉราพร มานะกิจ (2567, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการส่งเสริมและ พัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสในการพัฒนาศักยภาพนักเรียน อย่างรอบด้าน ไม่เพียงเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาเท่านั้น แต่ยังเน้นการพัฒนาเชิงบวกในมิติ ต่างๆ ทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม ทักษะชีวิต และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนทรัพยากร และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน โดยเฉพาะการเปิดพื้นที่ให้นักเรียนได้ แสดงออก มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม สอดคล้อง กับงานวิจัยของสมบูรณ์ แก้วทุย, และดารณีย์ พยัคฆ์กุล (2567, หน้า 65) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหาร งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน กลุ่มเพชรชนแดน อำเภอนาดูน จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด และยิ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุมลรัตน์ เหล่าอยู่คง (2566, หน้า 64) ที่ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านป้องกันและการแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทาง และสนับสนุนกลไกการแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบ มีการร่วมมือกับครูที่ปรึกษา นักจิตวิทยา ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกเพื่อช่วยเหลือนักเรียนรายกรณี ทั้งด้านพฤติกรรม อารมณ์ การเรียน และปัญหาสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสุมลรัตน์ เหล่าอยู่คง (2566, หน้า 66) ที่ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชภัฏ แสนณรงค์, ธีรภัทร ถิ่นแสนดี, และสุเทพ เมย์โรสง (2565, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพระธาตุอุโมงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยรวมซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.6 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความตระหนักถึงความสำคัญของการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาเกินขอบเขตความสามารถของโรงเรียน ไปยังหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านอย่างเหมาะสมและทันที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้โรงเรียนมี แนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการส่งต่อนักเรียน ทั้งในด้านการจัดทำแบบฟอร์มการจัดประชุมกรณีเฉพาะ (case conference) และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานพินิจฯ สถานีตำรวจ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาของนักเรียนลุกลามหรือเรื้อรัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมลรัตน์ เหล่าอยู่คง (2566, หน้า 68) ที่ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม

ความคิดเห็นของครูผู้สอนของศูนย์ การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ณิชภักดิ์ แสนณรงค์, ธีรภัทร ถิ่นแสนดี, และสุเทพ เมย์ไธสง (2565, บทความย่อ) ที่ศึกษา การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพระธาตุอุโมงค์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวม ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตาม เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามเพศ เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีที่เป็น เพศชาย และเพศหญิง ดำเนินงานตามนโยบายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน สถานศึกษา รวมทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรีใน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน อบรมพัฒนาครู และผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาติน้ำ อินทมี (2561, บทความย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ หนองแค จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันจิรา ไชยรัตน์ (2561, บทความย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผล การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี อาจมีขนาด

และสภาพบริบทคล้ายคลึงกัน เช่น เป็นโรงเรียนขนาดกลางถึงใหญ่ ที่ระบบงานมีการกระจายบทบาทชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูคล้ายคลึงกันในสถานศึกษาส่วนใหญ่ อีกทั้งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นนโยบายสำคัญที่มีการอบรมและขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทั้งผู้บริหารและครุมีทัศนคติและแนวทางปฏิบัติในบทบาทส่งเสริมที่คล้ายกัน และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มักมี คณะกรรมการ หรือทีมงาน ที่รวมทั้งผู้บริหารและครู จึงทำให้การรับรู้บทบาทและการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาคิน เศรษฐภูภักดี (2560, หน้า 67) ที่ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ในแต่ละด้าน จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูษนิศา คารวพงศ์ (2556, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตสายไหม สังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบตำแหน่งหน้าที่และปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

2.3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขั้นตอนชัดเจน เช่น การคัดกรอง การส่งเสริมการป้องกัน และการแก้ไขปัญหา ซึ่งกำหนดหน้าที่ของผู้บริหารไว้อย่างเป็นระบบไม่ว่าผู้บริหารจะมีประสบการณ์มากหรือน้อย ต่างก็ต้องดำเนินงานตามนโยบายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สำนักงานเขตกำหนดไว้ชัดเจน และมักมีการอบรมให้ความรู้ในลักษณะเดียวกันผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย อาจชดเชยด้วยการเรียนรู้ไว้ การใช้เทคโนโลยี หรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่รวดเร็ว จึงสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทัดเทียมกับผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ยาวนาน อาจเน้นการบริหารเชิงนโยบายมากกว่าการลงพื้นที่ ส่งผลให้บทบาทเชิงปฏิบัติอาจไม่ได้แตกต่างจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยนักซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงระบบการบริหารที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งเขตพื้นที่ และบทบาทของผู้บริหารที่ไม่ได้พึงพาเฉพาะประสบการณ์เท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ร่วมสมัย การอบรม และการบริหารจัดการเชิงระบบที่ได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในทุกระดับของประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิดา ดวงศิริ, และวรชัย วิภูอุปโภคตร (2566, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารตามการประเมินของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา พบว่า เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของครู พบว่า ไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจันจิรา ไชยรัตน์

(2561, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

2.4 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็ก กลาง หรือใหญ่ ต่างต้องดำเนินการตามระเบียบ กระบวนการ และแนวทางของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กำหนดไว้เหมือนกัน ทำให้โรงเรียนทุกขนาดต้องให้ความสำคัญกับระบบดูแลนักเรียนในระดับใกล้เคียงกัน เพื่อให้ผ่านการประเมินหรือตรวจติดตามจากต้นสังกัด และให้เป็นไปตามนโยบายและจุดเน้นของ สพฐ. ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันจิรา ไชยรัตน์ (2561, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุลาสัย ทองดี, และธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ (2561, หน้า 48-50) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ที่จำแนกตาม ขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการวางแผน

พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาและนำแผนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่ออธิบายบทบาทของการแบ่งกลุ่มนักเรียน และความสำคัญของการมีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น หลักเกณฑ์ทางวิชาการ ผลการเรียน ความต้องการพิเศษของนักเรียนสร้างแนวปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียนที่ชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรม โดยยึดหลักประโยชน์สูงสุดของนักเรียนสรุปเป็นเอกสารแนวทาง และเผยแพร่ให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองรับทราบ

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมชี้แจงนักเรียนให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้มีการประชุมนักเรียนตามช่วงชั้นหรือระดับชั้นอย่างสม่ำเสมอ เช่น รายไตรมาส หรือภาคเรียนละ 2 ครั้ง จัดอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูที่ปรึกษา เพื่อเสริมทักษะในการจัดโฮมรูมที่น่าสนใจและตรงกับบริบทของนักเรียน นำผลมาพัฒนามาปรับปรุงรูปแบบการชี้แจงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดการประชุมอย่างสม่ำเสมอ (เช่น เดือนละ 1 ครั้ง) เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้ร่วมกันทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ครูแต่ละระดับชั้นได้แลกเปลี่ยนแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหานั้นที่ได้ผลโดยการทำ PLC ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักเรียน หรือระบบบันทึกข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (student record) กำหนดรอบการประเมินผลการดำเนินงานของครูที่ปรึกษาในด้านการดูแลนักเรียน เช่น ทุกภาคเรียน และ นำผลการวิเคราะห์มาใช้ปรับปรุงแนวทางการดูแลนักเรียนทั้งเชิงป้องกันและเชิงแก้ไขในอนาคต

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาของครูที่ปรึกษาและครูที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควร จัดทำแนวปฏิบัติ (protocol) ในการส่งต่อนักเรียน โดยแยกตามประเภทของปัญหา เช่น ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ ด้านการเรียน หรือด้านครอบครัว ระบุขั้นตอน วิธีการ และผู้รับผิดชอบแต่ละระดับให้ชัดเจน เช่น ครูที่ปรึกษา ฝ่ายแนะแนว ผู้บริหาร หน่วยงานภายนอก จัดอบรมให้ครูที่ปรึกษาและครูที่เกี่ยวข้องมีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งต่อ การเก็บข้อมูล การสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก และจรรยาบรรณในการดูแลข้อมูลของนักเรียน นำผลมาปรับปรุงแนวทางให้มีความเหมาะสมกับบริบทโรงเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการค้นคว้าอิสระในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ได้แนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจะช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนระบบดูแลได้อย่างเป็นระบบ มีการจัดสรรหน้าที่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในการดำเนินการตามกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาเป็นต้นแบบ หรือ best practice สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ทั้งด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบและเข้าใจว่าอะไรคือปัจจัยส่งเสริม อะไรคืออุปสรรค ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับเขตพื้นที่ เมื่อทราบปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างชัดเจน จะสามารถ กำหนดแนวทางการพัฒนา และการบริหารจัดการที่เหมาะสม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา และสามารถวางแผนเชิงกลยุทธ์ได้แม่นยำยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กชพร นาคทัศน์, และพณายุทธ เขยบาล. (2565). ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารวิชาการราชโกศล*, 7(12), 77-94.
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2567). รายงานการช่วยเหลือผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้น มีนาคม 10, 2566, จาก <https://www.dwf.go.th//storage/90265/a577eb00-d031-41e8-b9c0-6934d8d980b5-document-16317.pdf>
- กรมสุขภาพจิต. (2545). คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2546). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2554ก). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับครูที่ปรึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2554ข). คู่มือการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางจิตใจและพฤติกรรมสำหรับครู. นนทบุรี : กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2567). รายงานปัญหาสุขภาพจิต. สืบค้น มีนาคม 10, 2566, จาก <https://www.dmh.go.th>.
- กรมสุขภาพจิตและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). คู่มือการบริหารระบบการดูแลนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2567). นโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- กฤติกา วงศ์ใหญ่. (2558). คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตประเวศ. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ก้องภพ ยี่หว่า. (2550). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). **การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กึ่งกาญจน์ ประสม. (2566). **การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโท** มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). **การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จรินทร์ มณีนุ่ม. (2555). **การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช.
- จรรยา เนียมสวัสดิ์. (2557). **คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13. ตรี :** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13.
- จันจิรา ไชยรัตน์. (2561). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. Walailak Procedia, 2018(4), 1-10.**
- จันทร์ฉาย ไทยรัตน์. (2561). **การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จิระนันท์ นนทะบุตร, และธรินธร นามวรรณ. (2563). **แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 15(2), 160.**
- จิราภรณ์ คงสุวรรณ. (2565). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- จุฑามณี เกษสุวรรณ. (2555). **การพัฒนารูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วม สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช.

- จตุติกรณ์ นิสสัย. (2558). **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2549). **เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัย: แนวทางสู่ความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ : ไทยเนรมิตกิจ อินเตอร์โพรเกรสซิฟ.
- ณัชฎา แสนณรงค์, ธีรภัทร ถิ่นแสนดี, และสุเทพ เมยไธสง. (2565). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพระธาตุอุโมงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. **วารสารการบริหารการศึกษา มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 2(1), 2565.**
- ณัฐพล พรหมมา. (2564). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศุภาสีธี แดงงาม. (2560). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน: กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อย่างเป็นขั้นตอน. **วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 13(2), 45-56.**
- เต็มเดช ไชยสำโรง, ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง, และสมชัย พุทธา. (2566). การศึกษาการบริหารงานทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. **วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.), 5(4), 102-115.**
- ถวิล อรัญเวศ. (2560). **ผู้บริหารกับการครองตน ครองคน ครองงาน : สุดยอดนักบริหาร**. นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4.
- ธ.สุรางค์ บุญทอง. (2563). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. **วารสารการบริหารการศึกษา, 7(1), 1-12.**
- ธนิดา ดวงศิริ, และวรชัย วิภูอุปโคตร. (2566). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารตามการประเมินของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย, 9(2), 1-15.**
- ธิดิ ศิริโต, อารมณ จินดาพันธ์, และสมใจ เดชบารุง. (2566). การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3. **วารสารชมรมบัณฑิตศิลป์, 1(4), 2566.**
- นฤพล กองทรัพย์. (2556). **การคัดกรองนักเรียนโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อจัดกลุ่มและแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม**. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- นฤมล อรุโณทัย. (2561). **การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตย ประจงแต่ง. (2564). **บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- นิษากรณ์ เหล่าเขตกิจ. (2560ก). **การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- _____. (2560ข). **แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนบ้านบึงหล่ม อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- บวร เทศารินทร์. (2560). **ผู้บริหารโรงเรียน 4.0 พลังขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษา**. สืบค้น ตุลาคม 8, 2567, จาก <http://drborworn.com/article/detail.asp?id=20137>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุปผาชาติ เข็มวิชัย. (2558). **บทบาทของครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ปรมาภรณ์ สนธิ. (2560). **แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี**. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 10(1), 23–34.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประนอม แก้วสวัสดิ์. (2556). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญชูรัมย์ พันธ์วิวัฒน์. (2559). **การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : XYZ พริ้นติ้ง.
- ผล พรหมทอง. (2555). **ระบบช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- พจนานุกรมนักเรียนฉบับเฉลิมพระเกียรติ. (2563). (พิมพ์ครั้งที่ 43). กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

- พรชัย ภาพันธุ์. (2547). เมื่อโรงเรียนเป็นนิติบุคคลทุกคนต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง. **วิชาการ**, 7(1), 39 - 45.
- พิชิต ฤทธิจรรยา. (2551). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : เข้าส์ออฟ เคอร์มีย์ส์.
- พูลศรี จันทร์ผ่อง. (2561). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. **วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์**, 3(1), 12.
- ภาคิน เศรษฐภักดี. (2560). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภูษนิศา คารวพงศ์. (2556). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- มาติน้ำ อินทมี. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร**, 15(1), 23-35.
- แมนพงศ์ กิจจานนท์. (2556). **การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และราชประชานุเคราะห์กลุ่ม 2 สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โยธิกา เลิศรัตยากุล, พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, และสมศักดิ์ บุญปู. (2564). ระบบการส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษาตามหลักพุทธธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์**, 22(3), 166-178.
- ลานนา รักงาม. (2563). **การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วรานนท์ กงลา. (2563). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**, 8(1), 105.

- วันเฉลิม ชัยงาม, และกิจพิณัฐ อุสาโห. (2566). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. **วารสารการศึกษา, 35(2)**, 123-135.
- วาทีน สินชู, และคนอื่นๆ. (2565). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง: การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษากลาง. **วารสารพัฒนาการศึกษา, 40(1)**, 89-102.
- วิโรจน์ สุรสาศร. (2550). การคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ของโรงเรียนเพื่อการแยกกลุ่มนักเรียน. (ม.ป.ท.).
- ศรัญญา โนนคู่เขตโงง. (2563). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2558). บทบาทหน้าที่ภาระงานของครู. สืบค้น ตุลาคม 1, 2567, จาก http://kruinter.com/show.php?id_quiz=4115&p=1.
- สมคิด บุญมา. (2552). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชชนนครราชสีมา.
- สมบูรณ์ แก้วทุย, และดารณีย์ พยัคฆ์กุล. (2567). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน กลุ่มเพชรชนแดน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่, 10(1)**, 37-52.
- สมศรี กังวาลพงศ์. (2552). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. (2566ก). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2566. ลพบุรี : ผู้แต่ง.
- _____. (2566ข). สารสนเทศทางการศึกษา สพม. ลพบุรี. ลพบุรี : ผู้แต่ง.
- _____. (2567). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาปีการศึกษา 2567. สืบค้น ตุลาคม 14, 2567, จาก <https://www.sesalop.go.th/category/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2552). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.
- _____. (2563). **คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2567). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **แผนแม่บทการพัฒนาศักยภาพคนไทยตามช่วงวัย พ.ศ. 2561–2579**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- สุทัศน์ เอี่ยมแสง. (2558). **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน: แนวคิดและการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : ศุภสภา.
- สุนันท์ โพธิบาย. (2552). **การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาพร ยมสาร. (2558). **คุณลักษณะผู้นำที่เป้นจริงและที่คาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุมลรัตน์ เหล่าอยู่คง. (2566). **การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุรัตน์ จันทโซ. (2566). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผันที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุลาวัลย์ ทองดี, และธีระพงษ์ สมเขาใหญ่. (2561). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2**. **วารสารศึกษาศาสตร์, 19(2)**, 48–50.
- สุวรรีย์ ศิริโกคาภิรมย์. (2546). **การวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. ลพบุรี : สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

- เสกสิทธิ์ แสนทวิสุข. (2567). การป้องกันและแก้ไขปัญหา: การพิจารณาสาเหตุและวิธีช่วยเหลือที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน. (ม.ป.ท.).
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- องค์การยูนิเซฟแห่งประเทศไทย. (2565). สืบค้น ตุลาคม 11, 2567, จาก <https://opendata.nesdc.go.th/dataset/ca692f66-7a1c-40a4-8b01-cdaac929b12e/resource/f01d1e60-1777-4095-9ba6-c702e7c08cdb/download/3.-6-2567-v-2.pdf>.
- อนุชิต สุขกลี. (2560). การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อภิรัตน์ ช่างเกวียน. (2564). บทบาทผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรรัตน์ เรืองสกุลพัฒนา. (2559). หลัการสารสนเทศ. กรุงเทพฯ : เรืองแสง.
- อัจฉรา สอนโว. (2560ก). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- _____. (2560ข). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉราพร มานะกิจ. (2567). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18(1), 1-15.
- เอื้อพร อ่อนน้อม. (2554). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- Barnes, J.K. (2011). **Organizational roles and behavior**. New York : Routledge.
- Biddle, V.S. (2009). Student assistance program outcomes of students at risk for suicide. **Dissertation Abstracts International**, 69(8), 11.
- Ceala, F., & Beverly, L.K. (1996). **New skill for new leadership roles in the Foundation** (3rd ed.). New York : The Drucker Foundation.

- Conger, J.A. (1989). **The charismatic leader: Behind the mystique of exceptional leadership**. San Francisco, CA : Jossey-Bass.
- _____. (1999). **Charismatic leadership in organizations**. Thousand Oaks, CA : Sage.
- Erica. (2014). **Education administration and organizational behavior** (5th ed.). Boston : Education.
- Fiedler, F.E. (1987). **Leadership and decision making**. Pittsburgh, PA : University of Pittsburgh Press.
- Gardner, H. (1989). **Frames of mind: The theory of multiple intelligences**. New York : Basic Books.
- Good, C.V. (1973). **Dictionary of education** (3rd ed.). New York : McGraw-Hill.
- Goodman, R. (2003). Using the strengths and difficulties questionnaire (SDQ) to screen for child psychiatric discipline in a community samples. **Dissertation Abstracts International, 65(5)**, 1178-A.
- Gorton, R.A. (1983). **The principalship: Concepts and practices**. New York : Macmillan.
- Haiman, F.S., Scott, W.E., & Conner, C. (1985). **Social roles and social institutions**. New York : Academic Press.
- Hersey, P., & Blanchard, K.H. (1993). **Management of organizational behavior: Utilizing human resources** (6th ed.). Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Homan, A.C. (1991). **The social psychology of intergroup relations**. London : Routledge.
- Hoog, M. (1998). **A social psychology**. Texas : Argus Communications A Division of DLM.
- Jackson. (2013). **The effects of a cognitive - behavioral group counseling intervention that emphasizes self-management techniques on the classroom behavior and self-efficacy of middle school student**. Retrieved March 10, 2023, from <http://ncbi.nlm.nih.gov/pmed/22221447>.
- Knezevick, J. (1984). **Social roles and identity**. New York : Harper & Row.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement, 30(1)**, 607-610.

- Linton, R. (1936). **The study of man: An introduction**. New York : Appleton-Century-Crofts.
- McDonald, M., & Schellenberg, J. (1971). **Role theory: Concepts and research**. Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Merton, R.K. (1968). **Social theory and social structure (Rev. ed.)**. New York : Free Press.
- Michael, J. (1988). **Understanding social roles and interactions**. New York : Academic Press.
- Parsons, T. (1964). **Social structure and personality**. New York : Free Press.
- Peters, T.J. (2004). **Re-imagine!: Business excellence in a disruptive age**. London : Dorling Kindersley.
- Smith, J. (1974). **Social roles and social structure**. New York : Harper & Row.
- Taylor, F.W. (2005). **Principles of scientific management**. New York : Harper & Row.
- Williams, L.A. (2008). Theory of caregiving dynamics. pp. 261-273. In: M.J. Smith, & P.R. Liehr (eds.). **Middle Range Theory for Nursing**. New York : Springer.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis (3rd ed.)**. New York : Harper & Row.
- Yukl, G. (1998). **Leadership in organizations (4th ed.)**. Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่องานวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

2. ผู้วิจัยต้องการศึกษาระดับของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ขอความกรุณาท่านโปรดช่วยตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงโดยผู้บริหารสถานศึกษาตอบแบบสอบถามจากการปฏิบัติตนของท่าน และครูตอบแบบสอบถามจากการได้รับการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาจากผู้บริหาร เพราะข้อมูลที่เป็นจริงของท่านจะมีคุณอย่างยิ่งต่องานวิจัยและจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่มีผลกระทบต่อนักเรียนและการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใดเพราะผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอผลในภาพรวมเท่านั้น

3. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วยเพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน และ ขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (checklist) ประกอบด้วยเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารเพื่อการศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ

4. ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งกรุณาให้ความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทาง google form

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาววิลาวัลย์ ขำนิล

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ตำแหน่งหน้าที่

ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา)

ครู

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

น้อยกว่า 5 ปี

5 - 10 ปี

มากกว่า 10 ปี

4. ขนาดของสถานศึกษา

ขนาดเล็กและขนาดกลาง (นักเรียน 719 คนลงมา)

ขนาดใหญ่ (นักเรียน 720 - 1679 คน)

ขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 1680 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ลงในช่องของระดับบทบาทที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงซึ่งกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก

3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	ระดับบทบาท				
		5	4	3	2	1
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างชัดเจน					
2	สนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
3	สนับสนุนให้จัดการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาให้มีความเข้าใจกระบวนการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างชัดเจน					
4	ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดทำปฏิทินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
5	สนับสนุนสื่อและเครื่องมือเพื่ออำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลนักเรียนอย่างเหมาะสม					
6	ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนแบบ 100%					
7	ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลน้ำหนัก ส่วนสูงของนักเรียนอย่างเป็นระบบ					
8	ส่งเสริมให้มีการดำเนินการตรวจปัสสาวะนักเรียนเพื่อตรวจหาสารเสพติดอย่างต่อเนื่อง					
9	สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลด้านการเรียนของนักเรียนอย่างเป็นระบบ					
10	สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลพฤติกรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ					
11	ส่งเสริมให้หน่วยงานภายนอกเช่น สถานีอนามัย หรือ รพ.สต. มาการตรวจสุขภาพประจำปีของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
12	จัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลของครูที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง					
ด้านการคัดกรองนักเรียน						
13	สนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียน					

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	ระดับบทบาท				
		5	4	3	2	1
14	ส่งเสริมการให้ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาเพื่อให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างถูกต้อง					
15	ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาร่วมกันประชุมวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างเป็นระบบ					
16	สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ การแบ่งกลุ่มนักเรียนจำแนกเป็นกลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างเป็นระบบ					
17	จัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการแบ่งกลุ่มนักเรียนของครูที่ปรึกษาให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ					
ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน						
18	สนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างมีประสิทธิภาพ					
19	สนับสนุนให้จัดการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาให้มีความเข้าใจแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างถูกต้อง					
20	จัดให้มีการประชุมชี้แจงนักเรียนให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างต่อเนื่อง					
21	ส่งเสริมให้มีการออกปฏิทินการอบรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
22	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ร่างกายและจิตใจอย่างหลากหลาย					
23	สนับสนุนให้ครูปรึกษาประเมินผลและรายงานผลการดำเนินกิจกรรมโฮมรูมตามปฏิทินอย่างเป็นระบบ					
24	ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
25	ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษารายงานผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองอย่างเป็นระบบ					
26	จัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองของครูที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	ระดับบทบาท				
		5	4	3	2	1
ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา						
27	สนับสนุนให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ					
28	สนับสนุนให้จัดการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาเพื่อให้เข้าใจแนวปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนอย่างถูกต้อง					
29	ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาได้รับการอบรมเพิ่มความรู้ในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
30	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข้ปัญหานักเรียนอย่างหลากหลาย					
31	สนับสนุนให้จัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนเพื่อร่วมเป็นกรรมการในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ					
32	ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดเก็บข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาอย่างเป็นระบบ					
33	ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ					
34	จัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข้ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาและครูที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง					
ด้านการส่งต่อนักเรียน						
35	ส่งเสริมให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ					
36	สนับสนุนให้จัดการประชุมชี้แจงครูที่ปรึกษาเพื่อให้เข้าใจแนวปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างถูกต้อง					
37	ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาจัดทำรายละเอียดการให้ความช่วยเหลือนักเรียนก่อนส่งต่อทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ					
38	สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้เข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนไปขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	ระดับบทบาท				
		5	4	3	2	1
39	ส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษารายงานผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ					
40	จัดให้มีระบบกำกับติดตามผลการดำเนินการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและนอกสถานศึกษาของครูที่ปรึกษาและครูที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง					

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม คณบดีคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย หาญกล้า อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนิดา เนื่องพะนอม อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. อาจารย์ ดร.ธัญนันท์ ทองบุญตา อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. ดร.ตรียพล โฉมไสว รองผู้อำนวยการโรงเรียนหนองม่วงวิทยา

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ ศศ/๒๕๖๘

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เรียน รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พะยอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
  ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
  ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววิลาวัลย์ ขำนิล รหัสนักศึกษา ๖๖๒๑๗๐๑๐๓๒๔ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร โดยมีนางสาวภัสสร เลาสวัสดิกุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และนายสรวิชัย ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นางสาวภัสสร เลาสวัสดิกุล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๓๖/๒๕๖๘..... วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๘.....

เรื่อง ขอดำเนินการอนุมัติเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย หาญกล้า

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
  ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
  ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววิลาวัลย์ ชำนิล รหัสนักศึกษา ๖๖๒๑๗๐๑๐๓๒๔ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยมีนางสาวภัสสร เลาสวัสดิ์กุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และนายสรชัย ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอกำหนดอนุมัติให้ดำเนินการค้นคว้าอิสระ
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นางสาวภัสสร เลาสวัสดิ์กุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ๓๘/๒๕๖๘..... วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๘.....

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปณิดา เนื่องพะยอม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
  ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
  ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววิลาวัลย์ ขำนิล รหัสนักศึกษา ๖๒๒๑๗๐๑๐๓๒๔ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๒ โดยมีนางสาวภัสสร เลาสวัสดิ์กุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และนายสรรชัย ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ความเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นางสาวภัสสร เลาสวัสดิ์กุล)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.....

ที่ ศส/๒๕๖๘..... วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๖๘.....

เรื่อง ขออนุมัติขอพระราชทานเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....

เรียน นางสาวธันยรัตน์ ทองบุญตา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
  ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
  ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววิลาวัลย์ ชำนิล รหัสนักศึกษา ๖๖๒๑๗๐๑๐๓๒๔ นักศึกษาหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยมีนางสาวภัสสร เลาสวัสดิ์กุล
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และนายสรชัย ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอน
การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญใน
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขออนุมัติขอพระราชทาน
จากท่านในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังกล่าว ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นางสาวภัสสร เลาสวัสดิ์กุล)

คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ อว. ๐๖๒๘.๐๒/๐๔๗

คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๑๙ มกราคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ดร.ตรีพล โฉมใส

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. คำโครงการค้นคว้าอิสระ
  ๒. แบบสอบถามการค้นคว้าอิสระ
  ๓. แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ด้วยนางสาววิลาวัลย์ ชำนิล รหัสนักศึกษา ๖๖๒๑๗๐๑๐๓๒๔ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี โดยมีนางสาวภัสสร เลาสวัสดิ์กุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และนายสรชัย ชูชีพ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการค้นคว้าอิสระซึ่งนักศึกษาได้เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในครั้งนี้

ในการนี้คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการค้นคว้าอิสระของนักศึกษาดังกล่าวหวังอย่างยิ่งในความกรุณา และได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวภัสสร เลาสวัสดิ์กุล)

คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โทร. ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

โทรสาร ๐-๓๖๔๑-๑๑๑๒

E-mail : saraban_edu@lawasri.tru.ac.th

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้ (try out) เครื่องมือ
ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

วันที่ 10 มี.ค. 2568
เวลา 10.00 น.

ที่ ศธ ๐๔๓๓๗/ว ๕๐๕

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
ภายในโรงเรียนโคกกระทิงวิทยลัย ตำบลเขาพระรม
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ๑๕๑๖๐

๗ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุญาตทดลองใช้ (Try out) เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหมี่วิทยา โรงเรียนเจริญวิทยาและโรงเรียนโคกกระทิงวิทยลัย

ด้วยนางสาววิลาวัลย์ ชำนิล นักศึกษานักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้รับอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี และปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงเครื่องมือที่สร้างขึ้น

ในการนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ขอแจ้งว่า คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษารายดังกล่าว ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัด ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

- กลุ่มงานบริหารงานบุคคล
  - กลุ่มงานบริหารงานงบประมาณ
  - กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป
  - กลุ่มงานบริหารงานวิชาการ
- ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
- .....

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยตรี

(นงนิจ ลิ้มเจริญ)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี

นางสาววิลาวัลย์ ชำนิล
กลุ่มบริหารงานบุคคล
งานพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
โทร. ๐ ๓๖๖๘๔๗๖๖ ต่อ ๕๐๕
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ sesalop๐๐๕@gmail.com

- ทราบ/จบ
- ดำเนินการตามแผน
- อื่นๆ

๑๗ มี.ค. ๖๘

“เรียนดี มีความสุข”

โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โรงเรียนสงขลาวิทยาสรรค์
รับเลขที่ 501 / 69
ลงวันที่ 11 มิ.ย. 69
เวลา 13.01

ที่ ศธ ๐๔๒๒๑/ ๖๖๖๙

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสพฐ
ภายในโรงเรียนข้าราชการเพื่อวิทยาลักษณ์ คณะสหประชากรม
อำเภอเมืองสพฐ จังหวัดสพฐ ๑๕๑๖๐

๓๖ มีนาคม ๒๕๖๙

เรื่อง ขออนุญาตนักบัญชีเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัด (ตามบัญชีแนบท้าย)

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. QR Code แบบสอบถามการวิจัย
- ๒. กลุ่มเป้าหมาย

จำนวน ๓ ฉบับ
จำนวน ๓ ฉบับ

ด้วยนางสาววิภาวดี ชำนิช นักศึกษาลัทธิสุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้วันอนุมัติให้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสพฐ และใช้ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลประกอบ การศึกษาค้นคว้าดังกล่าว

ในการนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสพฐ ขอแจ้งว่า คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาระดับดังกล่าว ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ในการค้นคว้าอิสระกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสพฐ ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อและประสานขอความอนุเคราะห์ด้วยตนเอง รายละเอียดปรากฏดังสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยตรี

(นางฉวี คุ้มเจริญ)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสพฐ ปฏิบัติราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสพฐ

- 1.ทราบ/อนุมัติ
- 2.มอบกลุ่มงานบริหาร
- 3. รงผู้อำนวยการ
- 4. ำการ
- 5. ำการนักเรียน
- 6. ทำไป
- 7. งานบุคคล
- 8. ำประกาศ
- 9. อื่นๆ.....

กลุ่มบริหารงานบุคคล
งานพัฒนาคุณและบุคลากรทางการศึกษา
โทร. ๐ ๓๖๖๙๗๖๖ ต่อ ๑๐๙
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ sesalop๐๐๙@gmail.com

(นายประเสริฐ ติบุตร)
ผู้อำนวยการโรงเรียนสงขลาวิทยาสรรค์

“เรียนดี มีความสุข”

บัญชีแนบท้าย

๓. ผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย
๒. ผู้อำนวยการโรงเรียนพระนารายณ์
๓. ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนาศึกษา
๔. ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยบาดาลวิทยา
๕. ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสำโรงวิทยา
๖. ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยบาดาลศึกษาศึกษา
๗. ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองม่วงวิทยา
๘. ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสูงวิทยา
๙. ผู้อำนวยการโรงเรียนคงคาวิทยา
๑๐. ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าเรือวิทยาคาร
๑๑. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเบิกวิทยาคม
๑๒. ผู้อำนวยการโรงเรียนสุนทรามวิทยา
๑๓. ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสูงวิทยา
๑๔. ผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ อพสุวี ในพระราชูปถัมภ์
๑๕. ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าหลวงวิทยาคม
๑๖. ผู้อำนวยการโรงเรียนสำเภาวิทยา
๑๗. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชีวิทยา
๑๘. ผู้อำนวยการโรงเรียนปิยะบุตรี
๑๙. ผู้อำนวยการโรงเรียนบางระกาวิทยา
๒๐. ผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยาศาสตร์สุพรรณบุรีราชวิทยาลัย อพสุวี
๒๑. ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนป่าวิทยาคาร
๒๒. ผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำเขยอวิทยา

ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยใบบอกการค้นคว้าอิสระ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร

ลำดับ	ชื่อโรงเรียน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	หมายเหตุ
1	โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย	ผู้บริหาร 4 คน ครู 40 คน	
2	โรงเรียนพระนารายณ์	ผู้บริหาร 4 คน ครู 40 คน	
3	โรงเรียนพัฒนาจิต	ผู้บริหาร 4 คน ครู 40 คน	
4	โรงเรียนอัสสัมชัญวิทยา	ผู้บริหาร 4 คน ครู 40 คน	
5	โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา	ผู้บริหาร 4 คน ครู 40 คน	
6	โรงเรียนอัสสัมชัญพิทยาคม	ผู้บริหาร 3 คน ครู 15 คน	
7	โรงเรียนหนองม่วงวิทยา	ผู้บริหาร 3 คน ครู 15 คน	
8	โรงเรียนโคกสูงวิทยา	ผู้บริหาร 2 คน ครู 10 คน	
9	โรงเรียนดงตาลวิทยา	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
10	โรงเรียนท่าเรือวิทยาคาร	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
11	โรงเรียนบ้านเบิกวิทยาคม	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
12	โรงเรียนชุมชนวิเศษ	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
13	โรงเรียนโคกสูงวิทยา	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
14	โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ อท.บุรีรัมย์	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
15	โรงเรียนท่าหลวงวิทยาคม	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
16	โรงเรียนท่าคันโทวิทยา	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
17	โรงเรียนบ้านสีวิทย์	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
18	โรงเรียนนิคมพัฒนา	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
19	โรงเรียนอู่ทองวิทยา	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
20	โรงเรียนวิทยาศาสตร์บูรณาการนครราชสีมา อท.บุรีรัมย์	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
21	โรงเรียนสระโทสมวิทยาคาร	ผู้บริหาร 2 คน ครู 8 คน	
22	โรงเรียนบ้านช่องวิทยา	ผู้บริหาร 1 คน ครู 3 คน	

ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในการค้นคว้าอิสระ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เพื่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

ติดต่อประสานงานกลับได้ที่
นางสาววิลาวัลย์ ชำนิล
โทร 061-2466547
นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อ-นามสกุล	นางสาววิลาวัลย์ ชำนิล
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 21 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2531
ที่อยู่ปัจจุบัน	80 หมู่ 1 ตำบลบางมัญ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนดงตาลวิทยา ตำบลจี่วราย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2557 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พ.ศ. 2568 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี